

a kor-
snek

6. (Az
modern
Mihály
alomból,
negyedik
déllelőtt
hogy
da Sán-
az érté-

egy-
gatót

26. (Az
szterium
szszebéri
ás kolle-
kra hasz-
dijkifize-

szter

26. (Az
mérnök,
déllelőtt
szterium
kalommal
n vázolta
kaposo-

utja
e)

az Athe-
nyolcadik
oldal, fe-
gírodalom
n. Postán
küldi
ozat pros

ig a régi
szállitok
rt, min-
SAMU
rjen aján-

kérdé-

ami

gjelent

sről ter-
ez útja.
esz. Két-
A meg-
enni? A
m. Pazi-
és Marx.
júság és
n. Szüz-
k? A lel-
e a nő!

ülő ifja-
gusok is
talomhoz
ent köny

CLUJ

ival meg
ág neml
tesen, 85

név

pkádó Rt.
a Baron L.
letón 9-77.

Taxa postala
plátite in num.
No. 224.716 929.

Szerkesztőség
és kiadóhiva-
tal: Cluj-Ko-
lozsvár, Stra-
da Baron L. Pop (v. Brassai-u.) 19.
Telefon: 9-77. Előfizetési árak:
Havonta 110, negyedévre 320, fél-
évre 600, egészévre 1200 lej. Kü-
lönre: Havonta 1, negyedévre 3,
félévre 6, egészévre 10 dollár. Hir-
detések díjazás szerint. Az „UJ
KELET” az erdélyi és bánági
szidóság egyetlen napilapja. Cik-
keink utánnomását csak a for-
rás megjelölésével engedjük meg.

Budapest
2 II e 8

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Bérmentelen
leveleket nem
fogadunk el.
Kéziratok
megőrzését nem vállaljuk. Fő-
szerkesztő dr. Marton Ernő, Fele-
lős szerkesztő Jámor Ferenc,
Bukaresti szerkesztő: Hátszegi
Ernő, Str. Sf. Constantin Nr. 31.

Ára 5 lej

Csütörtök, 1932 Jul. 28.

5992. ÉV
THAMUSZ 24.
XV. ÉVF.
169. SZÁM

A király háromórás audiencián fogadta Maniut és felhívta a miniszterelnökség vállalására

Jorga vallomása

Jorga professzor meggyőnt. Még pedig röpiratban, amely írói tehetségének erkölcsi sikert, megővönödött költségvetésének pedig pénzt hoz. Csak államférfiúi mivoltát tépázza meg ismét. Ha ugyan egyáltalán volt még, mit tépázna.

Mert a professzor meggyőntja, hogy a kormányt, amelynek miniszterelnöke, nem is ő állította össze. Kész listát tették elébe.

És meggyőntja, hogy előtte, a miniszterelnök előtt, zárva voltak a belügyminisztérium, a pénzügyminisztérium, az egészségügyminisztérium, a sziguranca és a párizsi követség ajtajai.

Vagyis: a legfontosabb minisztériumok, a legjelentősebb diplomáciai poszt és a — nálunk — legfontosabb végrehajtó szerv.

Még csak a közoktatásügyi minisztériumban sem csinálhatta azt, amit akart. Ami önmagában véve nem is oly iragikus. Mert lehet, hogy az országnak ebből csak haszna volt. Ki tudja, mi lett volna itt, ha Jorga azt csinálja, amit akar...?

De marad a kérdés: miféle miniszterelnök az, aki előtt zárva vannak a minisztériumok ajtajai...?

Könnyű volna válaszolni erre a kérdésre. De hagyjuk.

A brosrát olvasva, meggyőződik az ember arról, hogy Jorga inkább komikus, mint tragikus szerepet vitt a szomorú emlékü szakértők között. Akiknek viszont nemcsak Jorga esett áldozatul, hanem, ami még tragikusabb, az egész ország.

A biztonság rabulisztikája

Mindenesetre megható dolog, hogy Schleicher tábornok nem szereti a diktatúrát. Minden okunk meg van ugyan arra, hogy kételkedjünk kijelentése őszinteségében, de már maga az a tény, hogy egy katonának nem elragadtatással nyilatkozik a szorongó uralmáról: a katonai gondolkodás fejlődésére vall.

A fentiekben kívül még valamit mondott Schleicher tábornok, ami nyilatkozatát elfogadhatóvá teszi. Sőt sokkal elfogadhatóbbá, mint az az álláspont, amelyet ebben a kérdésben a francia baloldali pártok képviselnek.

Azt mondotta ugyanis Schleicher tábornok, hogy a francia politikusok a hazugság és képmutatás útján járnak akkor, amikor a lefegyverzés ellenében a még teljesebb biztonságot követelik a lefegyverzett Németországgal szemben.

Schleicher eme felfogását kiméletlenül komoly tények igazolják. Pár nappal azelőtt egy francia képviselő interjúban jelentette ki, hogy Németország keleti határára olyan hatalmas erődív épült, amelyet semmiféle tulerő nem tudna eredménnyel megostromolni.

Ezenfelül Franciaország hatalmas hadsereget tart fegyverben, ami biztonságát minden más biztosítéknál teljesebben garantálja.

A logika szerint tehát sokkal inkább volna szüksége Németországnak arra, hogy Franciaországgal szemben a nagyobb biztonságot követelje, mert hiszen a mai viszonyok között Németország az, amelyet a francia katonai tulsuly és az erődívek fenyegető kikezdetlensége veszélyeztet.

Paul Boncour, aki pedig a francia baloldali táborba tartozik, ennek ellenére csak úgy látja megvalósíthatónak a le-

Bucuresti-Bukarest, július 27. (Az Uj Kelet tud.) Maniu Gyula kedd délben két órakor Bukarestbe érkezett és azonnal a királyi palotába hajtatott, ahol az uralkodó ebédre látta vendégül. Az ebéd után hosszú audiencia következett, amely öt óra után néhány perccel ért véget. Maniu negyedhatkor igen derűs hangulatban hagyta el a királyi palotát, de a várakozó újságíróknak nem volt hajlandó semmit sem mondani a történetekről.

Este hét órakor Lugosanu lakásán tanácskozára ültek össze Maniu és Mihalache. A tanácskozás két óra hosszat tartott. Kilenc óra már el volt mulva, amikor Mihalache a Clopotari Vechi I. szám alatti házat elhagyta. Mihalache a következő nyilatkozatot tette az újságírók előtt:

— A mai nappal lemondottam a nemzeti parasztpárt ideiglenes elnöki tisztjéről. Ugyancsak összehívtam a párt központi vezetőségét, hogy lemondásomat tudomásul vegye és intézkedjék az elnökség kérdésének megoldásáról.

Ugyanakkor, midőn Maniu és Mihalache tanácskozára ültek össze, az uralkodó Vaída Sándort fogadta hosszú audiencián.

Megbízható körökből származó értesülésünk szerint a király felhívta Maniut, hogy vállalja el a miniszterelnökséget, mert ez kötelessége ugy pártjával, mint a nehéz helyzetben levő országgal szemben.

A nemzeti parasztpárt központi végrehajtó bizottsága ma délután összeül. Beavatottak tudni vélik, hogy Maniu az uralkodó kívánságára és a párt ismételt kérésének engedve, visszatér a nemzeti parasztpárt élére. Ennek megfelelően vállalni fogja a parlament megalakulása után következő új kormány elnökségét is. Egészen bizonyos, hogy szombatig ez a kérdés végleges megoldást fog nyerni.

A drámai fordulat

Bucuresti-Bukarest, július 27. (Az Uj Kelet tud.) A nemzeti parasztpárt színajai értekezletén az elmúlt éjjel folyamán

olyan problémák vetődtek fel, amelyek megtárgyalása folytán az értekezlet reggel öt óráig húzódott el.

Öt órakor Grigore Iunian és Mirto autón leutaztak Bukarestbe, Popovicu és Lugoseanu reggel nyolc órakor követték őket. Maniu a délelőtti folyamán nagyfontosságú telefonbeszélgetést folytatott a fővárossal és ennek következtében lemondott abbéli szándékáról, hogy további három-négy napot töltsön Szinajában.

Maniu a királyi udvartartással folytatott telefonbeszélgetést és ennek során udvari ebédre és királyi kihallgatásra kapott meghívást.

és ez esetben a Vaída kormányra követhető nemzeti parasztpárti kabinet Kormánypárti körökben

szerezést, illetőleg a fegyverkezés egyenlősítését, ha Németország előbb kellő biztonsági garanciákat nyújt Franciaország javára.

Nyilvánvaló, hogy ez az álláspont merő rabulisztika és úgy hat, mintha a farkas kérne garanciákat a báránytól, hogy az nem fogja őt felfalni, illetőleg biztonságában megzavarni.

A francia jobb- és baloldaliak ez a rabulisztikája kétségtelenül sokban járult és járul még ma is hozzá ahhoz, hogy Németországban a nacionalista reakció megerősödhetett. Eppen ezért kevés erkölcsi alappal hivatkozhatik Franciaország arra, hogy a hitlerizmus a béke legnagyobb veszedelem s uralomrakerülése esetén az európai civilizáció veszélyeztetve volna.

Hiszen a hitlerizmus előretöréséhez éppen Franciaország politikusai járulnak hozzá azzal, hogy alkalmat adnak a német reakciónak arra, miszerint joggal hivatkozhatssék arra az igazságtalanságra, amelyet katonai és biztonsági téren vele

már a délelőtti órákban elterjedt az a hír, hogy a kedd éjszakai tárgyaláson meggyőzték Maniut, aki minden jel szerint visszatér a párt élére.

elnökségét is elvállalja.

A nagyhorderejű politikai szenzációt a déli órákban külön kiadásban hozták a bukaresti lapok. Déli félkét órakor Maniu Gyula Michalache és Madgearu társaságában autón érkezett Bukarestbe és

a királyi palotához hajtatott, ahol az uralkodó ebédre látta vendégül. majd hosszú külön kihallgatáson fogadta. Nemzeti parasztpárti körök biztosa veszik, hogy a királyi audiencia során Maniu megkapta azokat a garanciákat, amelyeknek birtokában

küléphet eddigi politikai rezervált-ságából s visszatér a nemzeti parasztpár élére.

Amily váratlan és meglepő a belpolitikai életnek ez a fordulata, épp oly (Folytatása a 8-ik oldalon.)

szemben elkövetnek. Schleicher tábornok a reakció katonája Németországban. Eppen ezért személye és politikája nem lehet szimpatikus a haladás emberei előtt, még akkor sem, ha a diktatura ellen nyilatkozik. Am a tárgyilagosságnak tartozunk annyival, hogy megállapítsuk: Schleichernek és a reakciónak a biztonság kérdésében sokkal inkább van igaza, mint a francia baloldaliaknak.

S a haladás, a béke, a militarizmus leépítésének érdekében nincs szomorubb, mintha a reakciónak igaza van. Ha Franciaország haladó politikusai őszinte és becsületes politikát akarnak folytatni, akkor a biztonság kérdésében fel kell adniok azt a rabulisztikát, amelyre Schleicher tábornok olyan meggyőzően mutat rá a biztonság kérdésében.

Mert ma Franciaországról kétségtelenül meg lehet állapítani azt, hogy jelenlegi militarizmusával ő és nem Németország a biztonság legveszélyesebb zavarója.

VILAG TÜKRE

Infláció és restabilizáció

Egyesek ujaabban az inflációt ajánlják Románia lakosságának, mint egyetlen kiutat a mai gazdasági válságból, amelyet a nemzetközi kereskedelem paralizise és az árak csökkenése idézett elő. Egyes politikai csoportok, amelyek mindenáron szavazatokat akartak halászni a választás zavarosában, ezt az alkalmat használták fel annak a programnak a népszerűségére, amelynek alapját a pénz „szaporítása” képezi, akár egyszerű infláció, akár pedig restabilizáció útján.

Az infláció jelszavának a román politika arénájában való megjelenése váratlanul és meglepetésszerűen hatott. Mindenki tudja, vagy érzi, mit jelentett az infláció idején a lej elszaporodása, a fizetések nivója és a szerződések biztonsága számára. Stabil pénz hiányában a gazdasági életnek nem volt meg a szükséges biztonsága. Mindenkinek bizonytalanlanná lett a vagyona. A termelésről nem lehetett reálisan számolni a kilátásokkal. Fix értékmérő egység nélkül az árucserében épügy, mint az alkalmazásnak a véletlen, az előre nem látható elemek áldozatai voltak az emberek. Senki sem tudta, hogy mennyit kell kapnia az eladott áruért, vagy a teljesített szolgáltatért.

Az infláció periódusát a pénz értékének állandó csökkenése jellemzi. A tisztviselők az első áldozatai a pénz értéktelenedésének, mert mindig kevesebbet kapnak, mint amennyi járna nekik. Ugyanez történik az összes hitelezőkkel, vagyis mindazokkal, akiknek bizonyos pénzügyösszeget kell kapniok akár kölcsön visszafizetésre, akár eladott áruk megtérítése fejében. Minthogy Románia agrárállam, a pénzügyi bizonytalanság a földművesréteg állandó elszegényedésének okozójává válik. A kivételnek és a belső forgalomban egyaránt kevesebbet kapnak, mint amennyit az eladott áru képvisel.

Az infláció egyéb bajok okozójává is lesz. Megsemmisíti az emberekben a takerékosságot. A felgyűjtött tőkék valóságosan elolvadnak a pénz folytonos elértelenedésében, vagy még ezt megelőzőleg elmenekülnek az országból, hogy külföldön keressenek biztos menedéket. Lengyelország végigcsinálta ez a fájdalmas kísérletezést a nagy áldozatok árán keresztülvitt két stabilizálásnál. Franciaországban ugyanezek a jelenségek rágták a gazdasági és pénzügyi életet egészen 1926-ig, midőn a Poincaré-kormány helyreállította a francia frankkal szemben a bizalmat, lehetővé tette az elmenekült tőkék repatriálását és előkészítette eképpen a francia fegyverek győzelme után Franciaország pénzügyi győzelmét.

Valamely ország csak aranyhoz viszonyított, stabilizált pénznem alapján állíthat össze kiegyensúlyozott költségvetést. A gazdasági életben, a magánosok közötti kapcsolatok csak stabil pénz segítségével alakulhatnak biztos adatokra, a szerződések biztonságára és a kölcsönös szolgáltatások értékének egyenlőségére. A termelésben nem lehet a rentabilitást kiszámíthatni csak stabil pénz alapján. Ennek hiányában az ember ismeretlen és előre nem látott tényezőknél van kiszolgáltatva.

A tőkék rekonstruálása a jövedelmek biztonságára révén, a takarékoság szellemének helyreállítása a pénzbe vetett bizalom révén — ezek a jövétemények, amelyeknek előnyeit valamely ország élvezi attól a pillanattól kezdve, midőn pénzt arany alapra helyezte. Ezek olyan elemi igazságok, hogy felesleges sokat

időzni mellettük. Mit akarnak elérni a mi inflacionistáink azzal, hogy egy lejből kettőt csinálnak? Kinek akarnak ezzel használni és milyen általános érdekeket lehetne kielégíteni a restabilizáció útján, ami végeredményben nem egyéb, mint ugyancsak infláció? Ha a német márka sorsára gondolunk, amelyet egészen elértéktelensítették, látni fogjuk, hogy ott a helyzet egészen más volt. Németország belföldi kényszerkölesönökkel csinálta végig a háborút. A német állam tehát a háború befejezése után a legnagyobb adósa volt saját polgárainak. A belföldi tartozásoknak infláció útján való likvidálása volt a nem egészen korrekt eszköz, amelynek segítségével a német állam megszabadult hitelezőitől.

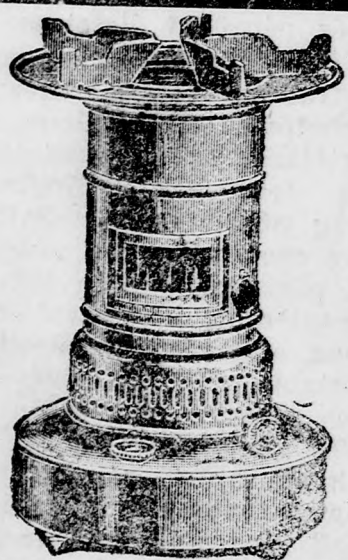
Románia viszont úgy háborús tartozásaival, mint köztartozásainak túlyomán nagy részével a külföldnek adósa, mint-hogy a belföldi piac sohasem volt képes a román államnak megfelelő hiteleket nyújtani. Az infláció tehát nem hogy megkönnyítene, hanem ellenkezőleg, megnéheztené az állam helyzetét, a külföldnek devizában kell a tartozásokat fizetni, ezeket a devizákat pedig az elértéktelenedett pénzzel sokszorosan tul kell fizetni.

Az infláció ismét megzavarná egy bizonyos időre a gazdasági életet, egészen addig, míg az árak alkalmazkodnának a pénz új értékéhez, de anélkül, hogy ez bármit is megoldott volna a mai gazdasági és pénzügyi nehézségekből. Az állami költségvetés továbbra is nélkülözne az egyensúlyt, a magánosok jövedelme nem emelkedne. Minthogy az infláció ár-emelkedést hoz magával és megzavarja az egyensúlyt, amely a fizetések és az életstandard között lassan mégis csak helyreáll, az állam kénytelen volna felemelni a fizetéseket, tehát felemelni a költségvetést, mert ezen emelés nélkül a köztisztviselők nyomora csak súlyosbodna. De lehetséges-e a költségvetést felduzzasztani ma, midőn az adóinkassza nem képes a deficitet pótolni?

Hogy mennyire komolytalanok a mi inflacionistáink, azt mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy az adóterhek csökkentését is ígéri egyazon időben, holott az állam, ha emeli a tisztviselők fizetését, természetesen kénytelen volna az adókat is felemelni. Az adókat az emberek ma is a stabilizált lej mellett is alig tudják elviselni. Hogyan fogják elviselni holnap, midőn az állam kénytelen lesz megkettőzni ezeket a terheket? Az inflációból legfeljebb az adósok huznának hasznot, akik elértéktelenedett pénzzel fizethetnek ki a névértékben stabilizált lejben felvett tartozásaikat. De ezért a kis haszonért milyen nagy árat kell fizetni!

Amikor végül sikerült az emberek teljes bizalmát helyreállítani a lej mellett — olyanira, hogy most már szinte kellemetlenül nagy méretekben teaurizálják is — infláció, vagy restabilizáció felett vitatkoznai az ország érdekei ellen való vétek. Voltak még országok, amelyek restabilizáltak pénzüket. De csak miután az első stabilizációs próbálkozásuk nem sikerült.

Romániára nem vonatkozik a restabilizáció szükségessége. Románia a mások fájdalmas tanulságai alapján vitte keresztül a stabilizációt, amely megfelelő külföldi támogatással és a legfogásatlanabb technikai feltételek mellett valósult meg. Meg kell várni tehát, amíg összes jótéteményei érezhetőek lesznek — azok is, amelyek eddig még nem voltak érezhetőek a nemzetközi gazdasági depresszió miatt.

P
G
á
z
f
ő
z
ő

3 lejiért 8 óráig
főz, süt, melegít teljesen szagtalan és füstmentes, nem kell előmelegítés.

Főlerakat:

Moskovits és Társa
Cluj-Kolozsvár, Főpostával szemben

Likvidálták az „Al Capone”-céget

A rendőrség befejezte a csikágói gangsterek üzletének a felszámolását

Newyork, július 28. Hónapokon keresztül tartó óriási munka után végre befejezték annak a bünszövetkezetnek a teljes likvidálását, amelynek vezére Al Capone volt és amely természetesen a csőd szélére került már abban az órában, amikor Al Capone bevonult a börtönbe.

Az Egyesült Államok legügyesebb detektívjeinek egész hadserege kutatót a banda rejtett raktárai, sör- és pálinkafőzői, borpincéi és pénzkészletei után.

A nyomozás során sikerült a gangsterek minden titkát felfedezni. A le-

tartóztatott gyanúsítottak száma meghaladja már ma a hétszáz személyt, akik között több előkelő állású férfi és több bankár is van, akik a tröszt tőkéjét kezelték. Természetesen lefoglalták nemcsak a pénzkészleteket, hanem a titkos sörfőzőket és pálinkapárolókat is, továbbá kétféle millió gallon sört. Találtak egy teljesen felszerelt üveggyárat is, azonkívül számos teherautót, motorcsónakot és csempészhajót.

Az amerikai hatóságok remélik, hogy Al Capone-nak és társaságának a leszerelése után könnyű feladat lesz a többi gangsterbanda leleplezése.

Gorgulow félig gyengeelméjű, de büntethető és beszámítható

Terhelően vallanak a tanuk Doumer merénylője ellen

Párizs, július 27. Az elnökgyilkos Gorgulow bünperében tegnap tanuként kihallgatták Pietri volt francia hadügyminisztert, aki közvetlenül a meggyilkolt elnök mellett állott, amikor a halálhozó lövések eldördültek. A volt miniszter részletesen ismertette a gyilkos merénylet lefolyását.

Lazarew orosz származású tanu arról vallott, hogy a vádlott 1920 őszén és 1921 tavaszán Rostowban a cseka egyik vezetője volt, aki foglyaival véghezvitt kegyetlensége révén szerzett magának hírhedt nevet.

Vádlott a tanu akkori vallatásakor egyik ujját eltörette s más válogatott kínzásokat szenvedtetett el vele. Később Gorgulowot áthelyezték Rownoba s amikor ott is találkozott vele, vádlott

nagyon meglepettnek látszott afelett, hogy még életben újra eléje kerülhetett.

Gorgulowot a rettegett mongol elvtársnak nevezték szolgálati helyein. Kozmowski orosz emigráns tanu Prágából ismeri a gyilkos merénylőt. Azt állítja, hogy több ízben volt Csehszlovákiából szovjetterületen s minden alkalommal pénzzel megrakodva érkezett vissza. Gorgulow a tanuk vallomásait valótlannak jelenti ki. Estefelől az orvosszakértők mondtak szakvéleményt a merénylő elmeállapotáról. Tul tengő fantáziájának és a gyengeelméjűség határán lévőnek mondják Gorgulowot, de azért beszámíthatónak és büntethetőnek tartják.

Támadják egymást a dominionok az ottawai konferencián

A dán szalonnát teljesen kiszorítja az angol piacról a vámmegegyezés

London, július 27. A lapok ottawai jelentései szerint megegyezés jött létre a világbirodalmi konferencián a vaj vámvédelme tekintetében. Anglia eléget fog tenni a dominionok azon óhájának is, hogy a külföldi, különösen a dán szalonnát, amelyet eddig óriási mennyiségben vett fel az angol piac, a dominionok árúja kiszoríthassa. Most az ásványok, a gabona, a hus, a halak és a gyümölcs vámvédelmére tárgyalják. Követelték a dominionok azt is, hogy Anglia ne importáljon a dominionok árúinak nagy konkurenciát csináló Oroszországból, de ezt a kívánságot az

angol delegáció nem honorálhatja.

Újabb jelentés szerint Ottawában a dominionok delegációi között éles ellentétek merültek fel az Angliától követelendő tej- és tejtermék, preferenciák körül. Az egyik tábor igen magas vámkövetel, amely a szigetországból teljesen kiszorítaná a külföldi termékeket, míg a másik csoport mérsékelt vámvédelem mellett foglal állást. Az angolai és a kanadai delegációk megkezdtek tárgyalásaikat. Bennett kanadai miniszterelnök nyolcezer iparcikkből álló listát terjesztett megvitatásra az angol delegáció elé.

Elsikkasztotta a tanárok fizetését a bukaresti egyetem intendánsa

Az intendáns öngyilkosságot kísérelt meg, ebben megakadályozták, mire megszökött

Bucuresti-Bukarest, július 27. (Az Uj Kelet tud.) Bălăcescu professzor a bukaresti egyetem orvosi karának dékánja tegnap feljelentést tett az illovi ügyész ségen Grigore Teodoru, a fakultás intendánsa ellen, aki magántanárok fizetéséből több mint 600 ezer lejt elsikkasztott. Az intendáns már hosszú idő óta volt megbízva azzal, hogy a pénzügyminisztériumtól felvegye a tanárok fizetéseit. Az utóbbi időben csak elkésve folyósították ezeket a fizetéseket és a tanárok is hozzászórtak ahhoz, hogy kisebb-nagyobb késéssel jussanak pénzükhöz. Ez adta az intendánsnak az eszmét, hogy bizonyos pénzeket tartson meg magának, bár azelőtt éveken keresztül becsületesen eleget tett megbízatásának.

Néhány hónappal ezelőtt felvette a pénzügyminisztériumtól a magántanárok fizetését, de azt mondotta nekik,

hogy a hatóságok nem hajlandók a fizetéseket folyósítani. Egyik napról a másikra halogatta a kifizetést, ugylátszik abban a reményben, hogy a 600 ezer lejt valahogyan megszerezheti magának. Az utóbbi napokban ugylátszik du gába dőlt ez a reménye is, mert tegnap este öngyilkosságot kísérelt meg: szobájában felakasztotta magát. Mielőtt tettét végrehajthatta volna, belépett a szobába nagyobbik fia, aki megakadályozta az öngyilkosság végrehajtását. A kísérletről azonban tudomást szerzett a fakultás titkára, akiben megerősödött a gyanu, hogy a hiányzó 600 ezer lejt az intendáns tulajdonította el. Gyanúját közölte a dékánal, aki megtette a feljelentést. Az ügyesség azonnal ki szált, de nem találta meg lakásán az intendáns, aki ellen körözölevelet bocsátottak ki.

SPORT

Nemzetközi uszóversenyt tartanak augusztus elején Kolozsváron

Átalakítják a strand egy részét

Cluj-Kolozsvár, július 27. A kolozsvári strandon tegnap óta nagy átalakítási munkálatok folynak. A kolozsvári sportszövetség egyik vezetőjének, Konez Rudolf tanárnak szorgalmazására a strand nagy medencéjében rendszeresíteni fogják az uszóversenyeiket. Ebből a célból szükségessé vált, hogy a medencének a sportter felőli részén, a versenyzők finisének a közelében tribünöket állítsanak fel és hogy a verseny idejére a medence szegélyén korlátokat készítsenek.

Minthogy augusztus első napjaiban nemzetközi uszóversenyt rendeznek a strandon, a medence két oldalán álló tuskokat néhány lépéssel feljebb vitték. Más okból is fontos volt ez. A zuhanyokból lezuhló víz ugyanis mostanig a medencébe jutott, amit sokan kifogásoltak. Az áttelepítésnél tekintettel voltak a kifogásokra és most már a városi csatornába kerül a vízvezeték friss vize.

Könnyen széjjelzedhető és eltávolítható, vasból készült tribünöket állítanak fel, amiket a város uccái ünnepegeknél is felhasználhat. A munkálatokat tegnap Deleu polgármester is megtekintette és az igazgató és a sportegyesület emberei előtt a látottak felett megelégedését fejezte ki.

Sugár Andor

Vasárnap délután találkoztunk a terdai bánya strandfürdőjében. Mint mindig, akkor is jó kedve volt. Minden áron meg akart itatni és lenyomott a víz alá: — Nem akarok ilyen fiatalon meghalni! — prüszköltem a sósvíztől és ő jóízűen nevetett.

Ez vasárnap történt és ma, kedden, Sugár Andor nincs többé. Kispörtölt, csupa természetével a gyilkos kór negyvennyolc órán át folytatta adáz haláltú sáját és végül is az örökké mosolygó szemek fáradtan lecsukódtak örök álmora.

Szegény, feledhetetlen, Jakobi Dudink ment el annakidején tőlünk ilyen loppacsöndesen és a temetésén Sugárral együtt voltam.

— Irtózat, ilyen fiatalon! — mondotta és most a frissen ázott sirögörnél mi is csak azt mondhatjuk: „Irtózat, ilyen fiatalon!”

Sugár nevéhez fűződik a Haggyibor aranykorszáka. Bemutató mérkőzése a marosvásárhelyi féleletes MTK elleni bajnoki match volt és az állandóan keztyűs kapus már a debut-je alkalmával belopta magát a sportkedvelő tábor szívébe, amikor önfeláldozó elvetődéssel egy rendszerint már gólnak számítható 11-est kivédett. A futballpályán sajátos ügétessel szaladt mindig a labda után a „datolyaujjú”, ahogy kolleái őt elnevezték. Nem egy sikerült szellemes tréfája közszájon forgott és véglegesen a szívünkbe zártuk ezt az örökké aranyoskedélyű fiatalembert. De nemcsak a futballpályán állotta meg a helyét, hanem az élet arénájában is. Pozíciót küzdött ki magának és szorgalmasan dolgozott. Közben sohasem szünt meg a zsidó sportnevelés lelkes köztagja maradni elvállalta és megteremtette a Haggyibor uszószaosztályát és nem egy kitűnő uszót nevelt ki...

Izmos, kispörtölt testében egy gyermek ártatlan lelkét hordozta. Életének egyetlen célja volt: édesanyja és hugai.

Tragikus halála osztatlan részvétet és megdöbbenést váltott ki mindenkiből, aki csak ismerte. Könnyes szemmel, sajnó szívvel kísérikjék utolsó útjára Sugár Andort, a zsidó sportoló ideálját, aki rettentő halálfájdalmában is az édesanyjához akart menni és aki megtért mindnyájunk édesanyjához, a szülőföldhöz...
Katz László.

Moratóriumot kért egy svájci bank. Londonból jelentik: A Daily Express jelenté a svájci Montreuxból, hogy a Banque de Montreux moratóriumot kért. A pénzintézet a jövőben Waadt kanton állami bankja fogja tovább vezetni. A Banque de Montreux válságának az idegenforgalom leromlása az oka.

CSÜT

A Dre
fuzi

Bucures
Kelet tud
ezelőtt fe
és az an
Octavian
lapja, me
adást, am
hogy a j
csöve: a
hármas f
dát. Erde
antiszemi
abból a
amikor
kormány
be az an

A fuzi
ban a ne
ja: a Dre
ben csak
gokat út
kérdések
fális há
ket írja:

„Politi
tozások
nek lehu
kozzanak
Goga Oc
ció füt,
Cuza és
szemita
részes” s
retné, h
csiny, dr
mezhetné
hetné. G
Mussolin
bor togá
vad cu
szolgáln

Holott
nincs cé
a cézá
konjunk
a csász
román i
dezte fe
fényes s
niut. St
most hu
lasztási
szavazat
képes m
ni, hog
vágját,
ritkán t
hangra.
jen rag
hassa a
rög b
méze.

Az, a
bovariz
vasgárd
való fu
tetlenné
ben. A
diumba
diploma
azt kép
elnöksé
és hu
egy két
ban tév
résztén
ja: „je
nem f
az ötes
ni, hog
Saulust
kuzsi t
hüvely
ban!

A ke
linski
gyilkos
nagy P
lin-baj

Me

„Goga—Cuza—Zelea Codreanu... a katasztrófális Hármasszövetség”

A Dreptatea fellépően éles támadása az antiszemita pártok és Goga között tervezett fuzió ellen. „A szenilis és neveléses Cuza, a félművelt és kegyetlen Codreanu”

Bucuresti-Bukarest, július 27. (Az Uj Kelet tud.) A fővárosi sajtóban röviddel ezelőtt felbukkant a hír, hogy a vasgárda és az antiszemita liga beolvadnak Goga Octavian pártjába. A Tara Noastră, Goga lapja, megcáfolta ezt az igen érdekes híradást, amelyet mégis valószínűvé tett az, hogy a jobboldali reakciós körök szövege: a Calendarul már hetek óta ezen hármasszövetség érdekében fejt ki propagandát. Érdekes egyébként, hogy Goga és az antiszemita liga közötti kapcsolatok még abból az időből igen benőve voltak, amikor 1926 májusában az averescanus kormány először segítette be a parlamentbe az antiszemizmussal exponenseit.

„A katasztrófális hármasszövetség”

A fuzió hírel foglalkozik mai számában a nemzeti parasztpárt hivatalos lapja: a Dreptatea is, amely az utóbbi időben csakugyan bátor és progresszív hangokat üt meg az összes napirenden levő kérdésekben. A Dreptatea „A katasztrófális hármasszövetség” cím alatt a következőket írja:

„Politikai egünkön szimptomatikus változások mutatkoznak. Az álarok kezdenek lehullani, hogy az arok megmutatkozzanak a maguk teljes csufságában. Goga Octavian, akit mérhetetlen ambíció fut, oroszlan léptekkel közeledik A. C. Cuza és Corneliu Zelea Codreanu antiszemita csoportja felé, ahol „oroszlan-részes” szerződés megkötését reméli. Szeretné, ha ezeket a csoportokat az ő kisiny, drága és energikus öklével fejegethetné, dirigálhatná és hareba küldhetné. Goga máris Julius Caesar, Benito Mussolini, vagy Hitler Adolf császári bihbor togájában látja beburkolva magát. A vad euzimusz és Codreanu ur csapatát szolgálóknak piederesztál számára.

Goga az ördöggel is szövetségbe lép

Holott bizonyos, hogy Octavian, a költő nincs césári anyagból faragva. Brutus ő, a césárok gyilkosa, aki időnként és a konjunkturához mérten menekül csupán a császárok kebelére. Goga Octavian a román irodalomban Constantin Stere fedezte fel. Személyi ambíciójából, az eszmék fényes sugarai nélkül elárulta sorra Maniut, Sterét és a zsidó szalókat, hogy most hulligán, katasztrófa-politikus és választási kortes legyen Zelea Codreanu szavazathozó varázspálcája alatt. Goga képes még az ördöggel is szövetségbe lépni, hogy kielégítse gigantikus hatalomvágyát. A nietzschei „Wille zur Macht” rítikán talált Romániában mélyebb visszhangra. Akárcsak Zarathustra, ő is meljen ragadja az isteneket, hogy megkapassza a Hatalmat, amely akárcsak a görög bosszu, edesebb mint az istenek méze.

Cuza és Codreanu portréja

Az, amit most csinál Goga Octavian, a bovarimusz tipikus példája. Ez hajtja őt a vasgárdával és az antiszemita ligával való fuzióhoz, amely fuzió viszont lehetetlenné fogja őt tenni a politikai életben. A tárgyalások igen előrehaladt stádiumban vannak, a kötelezőszerű és diplomatikus cáfolatok ellenére is. Goga azt képzeli, hogy ki fogja emelhetni az elnökségből az antiszemita liga szenilis és humoros elnökét s kárpótolni fogja egy kétesértékű díszelnökséggel. Itt azonban téved. A. C. Cuza, az ateista és keresztény, aki akárcsak Maurras, azt mondja: „je suis athée et catholique” — aki nem hajlandó a „keresztény” házában az őtestamentum zsidó szentjeit megtűrni, hogyan engedhetné maga fölé a volt Saulust, aki Paulusszá változott damaszki utjára? Két kard nem fér el egy hüvelyben, két diktátor sem egy országban!

A kegyetlen és félművelt Corneliu Zeleski-Codreanu pedig, Manciu prefektus gyilkosa, alig várja, hogy utánozhassa a nagy Hitler Adolfot. Csak éppen a Chaplin-bajusz hiányzik még neki. És hiány

zik az autodidaktikus műveltség, mint-hogy a nagy Corneliu egyenesen a neandertali embertől származik le, evolúció nélkül. Hiányzik nála továbbá a nagy szónoki készség is. Mindegy. A háttérben készülődik a harmadik diktátor.

A szociális kérdés

Cuza—Zelea—Goga koalíciót hön óhajtja néhány tehetséges és skrupulus nélküli intellektuel. Aki figyelmesen olvassa a Calendarult, láthatja, hogy a kormányos ehhez a golfhoz akarja irányítani a hajót. A golf azonban Joreménység-fok lesz, amelyen még sok hajó török meg, mielőtt horgonyt vehetnének a hatalmon, hogy arannyal és pávatollal töltsék meg egy

privilegizált osztály tarisznyáit. Az első szikla: a szociális kérdés, amelyen hajótörést szenvednek az összes hazugságok és minden jóakaró, amely naivitással és nem a termelés és elosztási rendszer hibák tudományos therápiájával van kibetonozva. Ez a vállalkozás bele fog fulladni az ország demokratikus erejének viharába.

A hármasszövetség és hozzátartozói hitlerizmust szeretnének látni Romániában. Az antiszemitizmus volt az első ugródeszka, amelyről a könnyen félrevethető tömeg közé ugrottak. Programjuk a szélsőséges nacionalizmus és — a szocializmus. Nem érdektelen látvány, amint ezek a tradícionalisták és reakciók a szocializmussal

A német haditengerészet egyik iskolahajója borzalmas orkánban elsülyedt

és személyzetéből 69 ember a hullámsírban lelta halálát. Lemondottak arról, hogy a Niobe eltűnt személyzetéből bárkit is életben találjanak. A hadihajók félárbóca eresztették lobogóikat

Berlin, július 27. A német haditengerészet Niobe nevű vitorlás iskolahajója óriási orkánban a Mecklenburgi-öböl vizén elsülyedt. A vitorlás 100 főnyi legénység volt. Azonnal mentőhajók, köztük a haditengerészet két hadihajója indultak a szerencsétlenség színhelyére s estig a hajótörtek felét kimentették a tenger hullámaiból. A mentés a vihar elenyésztésére erénytelenül tovább folyik.

Ujabb jelentés szerint a Mecklenburgi

öböl vizén a viharban elsülyedt Niobe haditengerészeti vitorlásban 6 tisz, 50 tisztjelölt, 18 altisztjelölt és 28 törzsaltiszt volt. 69 embert nem tudtak kimenteni. A kutatásra kijelölt hadihajók és repülőgépek visszatértek Kielbe azal a jelentéssel, hogy a katasztrófa színhelyén élő ember már nincs a hullámpokon. A megmentetteket a hadihajók partra vitték. A hajótörtek elmondják, hogy az orkán felborította a vitorlást s

Nem mindegy,

hogyan kezeljük a hajhullást! A hajkorpázás kezdeti stádiumában vegyünk rendszeres hajmosást

Egger Petrolbajszesszel és Petrol szappannal

miáltal megelőzi a haj kihullását. Ne hanyagolja el a hajkorpázás kezelését! Az Egger Petrol és Petrol-szappan gyógyszerárban, drogériában és illatszertárban kapható.

kacérkodik, bár úgy félnek tőle, mint az ördög az ortodox tömjéntől.

„A reakció véres kutyái”

Lényegében az egész fuzió terv nem egyéb, mint egyszerű félrevezetés és új bunkósbot a liberális plutokraták kezében, a nép és a román társadalom természetes fejlődésének demokratikus lépcsője ellen.

Dr. Josef Göbbels, a poroszországi hitlerista vezető, azt mondta a szónoki extázisnak egy pillanatában:

„Wir treuben Katastrophopolitik!”
A román hármasszövetség tagjai, a reakció véres kutyái, ugyanezen az uton járnak!”

Schleicher tábornok a rádió előtt:

„A katonai diktatura a katonának a legkellemetlenebb...”

A tábornok Franciaországot kritizálta. Németország Amerika segítségével akarja elérni a fegyverkezési egyenlőséget

Berlin, július 27. Schleicher tábornok birodalmi hadügyminiszter tegnap a berlini rádióban előadást tartott a helyzetről. Azt hangoztatta, hogy a katonai diktatura éppen a katonának a legkellemetlenebb, mert a katonát távol áll a politikától s azzal nem rokonszenvezik. A hadügyminiszter szembeszállt azzal a baloldali állítással, hogy Németország jelenlegi biztonsága a fegyverkezési egyenlőség ellenére is kielégítő lenne.

A tábornok kritizálta Franciaországot, amely keleti határain erődvonalat vont s nagy hadsereget tart fenn s ennek ellenére hatalmas hadsereget tart fegyverben

és a nemzetközi konferenciákon állandóan nagyobb biztonságra kiált. A hadügyminiszter igyekezett megnyugtatóni a továbbiakban a közvéleményt arról, hogy a helyzet az új birodalmi kormány uralomra kerülése óta javult és hogy a Pápen-kormány mindig azt teszi, amit éppen tennie kell.

Ezzel kapcsolatban a Daily Telegraph, annak a nézetének ad kifejezést, hogy Németország nem a francia-angol bizalmas egyezményhez való csatlakozás révén

Garanciával bíró agilis kereskedő, ki hosszú idő óta nyugateurópai világvárosban tartózkodik, vállalna

DIÓBÉL

ottani plasztizációját. Ajánlatokat továbbít az Uj Kelet fiók Oradea.

vén és az egyezmény pontjai alapján kívánja elérni a fegyverkezés terén egyenlőségét, mert hiszen az Egyesült Államok nem csatlakoztak a bizalmas egyezményhez, hanem az Egyesült Államok segítségével. A hatalmak közül ugyanis talán legerőteljesebben az Egyesült Államok kormánya lenne hajlandó a németeket az egyenlőség felé törekvésükben segítséget nyújtani.

A baloldali lapok a diktatórikus intézkedések teljes likvidálását követelik

Berlin, július 27. A déli kerületekben a kommunisták új kőtorlaszok és barrikádok emelését kísérelték meg egyes utcákon, hogy a közlekedést megbénítsák s a karhatalmi gépkocsik gyors mozgását lehetetlenné tegyék. A rendőrök nagy türeléssel léptek fel a zavargók ellen s mindenütt megfeszítették a kísérleteket. Mintegy száz letartóztatás történt.

A baloldali lapok követelik, hogy az ostromállapot gyakorlásának tartama alatt foganatosított rendszabályokat kivétel nélkül sürgősen likvidálják.

Azt hangoztatják, hogy a birodalmi kormány belátta, mekkora hibát követett el a diktatura életbeléptetésével s most meg kell tennie mindent a normális alkotmányos állapot helyreállítására, még saját lépéseinek dezavválásával is.

A katonai főparancsnok által elrendelt lapbetiltások érvényben vannak.

Berlin, július 27. Bumcke dr., a lipseai állami főtörvényszék elnöke megszaktott szabadságát újra megkezdte s mivel szabadsága szeptemberben ér véget,

a hajó három percen belül eltűnt a hullámsírban.

Általában lemondottak arról, hogy a Niobe eltűnt személyzetéből bárkit is életben találjanak. A haditengerészet a gyász jeléül elrendelte a hadihajók lobogóinak félárbóca bocsátását. A megmentett legénységet a Königsberg cirkáló Kielbe vitte, ahová ma reggel megérkeztek. Mindannyian kielégítő állapotban vannak.

Életokosság

Albumalaku sorozat, minden füzet önálló tartalmas szöveggel, fehér, fényes papíron, pompás illusztrációkkal: 1—2. sz. **Ne koplalj, de légy karcsu!** A helyes táplálkozás szabályai. Melléklet: Teljes étlap kalóriatáblázattal 30 lej. 3—4. sz. **Éljen így!** Hasznos tanácsok 20—70 éves férfiak számára a testi rugalmasságról 30 lej. 5—6. sz. **Vigyázz a gyermekedre!** A csecsemő és gyermek helyes ápolása 30 lej. 7—8. sz. **Dáma és gavallér.** A társasági élet kalauza a siker útján 30 lej. 9—10. sz. **Az én kutyám.** A kutya gondozása, nevelése 30 lej. 11—12. sz. **Szeresd otthonodat!** Az otthon és berendezés művészetének abcjeje 30 lej. 13. sz. **Terítés-találás** művészet 20 lej. 14. sz. **Szépség-Ifjuság** s megőrzése 20 lej. 15. sz. **Házassodj és légy boldog.** Az eszményi házasság utmutatója 34 lej. Tetszés szerint egy, vagy több számból vegyesen öt számban együtt 80 lej, bármely tíz számban együtt 140 lej, bármely tizenöt számban együtt 200 lej. Utánvétellel (portó 23 lej) vagy előrefizetve portómentesen Lepage-nál Kvár.

Megnyugtató a bizalom vegyi festés, tisztításban CZINK cég egy fogalom

ZSIDÓ VILÁG

Amsterdamban vasárnap is nyitva vannak a zsidó üzletek

Berlin, július 27. A Somré Sabbosz világszervezet és a hollandiai „Semirasz Sabbosz” szövetség többszörös intervenciójára Amsterdamban községi rendelet intézkedik a szombat és a szombatot tartó üzletek zárásának szabályozásáról. Az üzletek zárásáról szóló legújabb községrendelet arra a törvényre támaszkodik, amely feljogosítja a községi hatóságokat, hogy ott, ahol speciális viszonyok és körülmények adódnak, a kormány hozzájárulásával különleges szabályokat léptessenek életbe. Az erre vonatkozó törvényszakasz értelmében ilyen speciális körülménynek tekinthető az is, hogy ha egy városban a lakosságnak magas százalékarányát képezi a zsidóság. Így az amsterdami új községi rendelet az üzletek zárását illetően, részben azokra az üzletekre vonatkozik, amelyeknek tulajdonosai vagy vezetői a szombatot ünneplik a heti munkaszünet napjaként. Az amsterdami községi tanács rendelete szerint a zsidó üzletek vasárnap délután 5 és 6 óra között nyitva tarthatják üzleteiket, az élelmiszer üzletek pedig ottól nyolc óráig szolgáltathatják ki közönségüket.

A zsidó negyedben és olyan kerületekben, ahol túlnyomó részben zsidók laknak, a nemzsidó kereskedő is élhet ezzel a joggal, illetve vasárnap délután kinyithatja üzletét. A szombatot zárt fodrászüzletek a vasárnapi kedvezményen kívül szombat este 11 óráig tarthatnak nyitva. Érdekes a tejeladásra vonatkozó rendelet. Vasárnap ugyan is déli 12 óráig van engedélyezve a tej eladás, délután viszont szigorúan tilos. Ezzel szemben a szombatot ünneplő tejkereskedőknek a rendelet megengedi, hogy vasárnap este 8 óráig árusíthassanak üzleteikben és szállíthassák házhoz a tejet. Megengedik nekik azt is, hogy szombaton a betegházakba, kórházakba és hasonló intézetekbe szállítsanak tejet és hogy vevőik déli 12 óráig elszállíthassák a tejtermékeket. Ugyanez áll a nemzsidó tejüzletekre is a szombatot tartó zsidó vevőkkel szemben a rabbinátus felügyelete mellett. A rendelet szabályozza még a zsidó negyedben lévő vasárnapi vásárt is, a melynek ideje reggel öt órától délután kettőig terjed.

A zsidó világkongresszus ügye és a zsidó szervezetek állásfoglalása

Megírta az Uj Kelet, hogy az „Amerikai zsidó kongresszus”, az amerikai zsidók szervezete, zsidó világkonferenciát hívott össze Genfben, amelynek egyik főfeladatául a zsidó világkongresszus permanens intézményének megteremtését tűzte ki. Mint ismeretes a dr. Cyrus Adler elnöke alatt álló amerikai Jewish Committee a genfi világkonferencia ellen foglalt állást és ez nagy port vert fel az amerikai kongresszus kezdeményezésére megindult akció körül. Az Alliance Israelite Universelle legutóbbi gyűlésén foglalkozott ezzel a kérdéssel, illetve az amerikai zsidó kongresszusnak a genfi világkonferenciára szóló meghívásával és hosszabb tárgyalások után végül úgy döntött, hogy nem tesz eleget a meghívásnak és delegátusait nem küldi el Genfben.

A varsói zsidó hitközség képviselő-testülete elhatározta, hogy Mazurt, a hitközség elnökét és az Aguda egyik vezérét küldi ki a genfi világkonferenciára. A választás után a cionisták tünnetleg elhagyták a gyűléstermet és általában nagy visszatetszést váltott ki az, hogy a varsói hitközség egy agudistát delegált a konferenciára, holott ismeretes, hogy az Aguda világszervezete megtagadta a zsidó világkonferencián való részvételét.

A varsói kereskedelmi szövetség elhatározta, hogy delegációt fog kiküldeni a genfi konferenciára, azt megelőzőleg külön értekezletre fogja összehívni az összes lengyelországi delegátusokat, hogy egységesen vonuljanak fel a konferencián.

A londoni „Jewish Chronicle” a genfi világkonferencia ellen agítál és le akarja beszélni az angol zsidó vezetőket a konferencián való részvételtől. A londoni független Bne Brith rend nagyszabású közgyűlésen foglalt állást a konferencia mellett, amelyre elküldi delegátusait. Az ausztriai zsidó néppárt és az ausztriai zsidó népszövetségi

Liga hasonlóképpen a konferencián való részvétel mellett határozott, viszont az osztrák zsidók szövetsége, annak ellenére, hogy elvben magáévá teszi a konferencia ügyét, technikai okokból azonban nem küldi el Genfbe delegátusait. A palesztinai Vaad Leumi egyhangulag elhatározta, hogy az augusztus 14-re összehívott zsidó világkonferencián képviseltetni fogja magát. A Vaad Leumi delegátusai: Rabbi Meir Berlin, a mizrachi Világszervezet elnöke, Josef Sprinck munkáspárti vezér és Elijah Berlin lesznek.

Három zsidó temetés...

Eltemették Farkas Sándornét, dr. Biró Gézá és Sugár Andort

Tragikumoktól terhes napja volt ma Kolozsvár zsidóságának. Három ember kihült testét adták át az enyészetnek; értékes három élet került egy napon a földbe. Mind a három időnap előtt hagyta itt az életet, egészen fiatalon az egyik, élete delén a másik és az öregkor küszöbén a harmadik. Az egész város ennek a döbbenetnek a hatása alatt állott.

A klinika halottásháza előtt nagy tömegek bucsuztak egy tragikus végű szép, fiatal asszonytól: Farkas Sándornétól. Az érzékeny lelkű fiatal asszony, aki nemrég vált el férjétől, nem tudott megbirkózni az élet kegyetlen realitásaival és önmaga vetett véget harmonikusnak indult, reményteljes életének. Az egész város részvéte kísérte utolsó útjára.

Hat órák az új neolog temetőbe való ságos sarándoklás volt. Kolozsvár minden nemzetiségű polgárságának legjobbjai jöttek Biró Géza dr. végtiszességére. A hatóságok, a gyógyszerész és orvosi kar reprezentánsai, a város, a magyar párt, a játékonysági egyesületek képviselői jöttek, hogy a joviális, kedves, igaz barától, a példás családapától, a talpig derék embertől örökre bucsuzzanak.

A bucsuztatások sorát Klein Eljáhu rabbi nyitotta meg, aki a jóságos férfiról és a példás polgárról tartott megindító vallási beszédet. Somogyi Miksa a kongresszusi hitközség iskolaszékének nevében bucsuzott, Flohr József a gyógyszerész testületének nevében, dr. Elekes Miklós a Salom Páholy, dr. Zagoni István a magyar párt és dr. Janovics Jenő a Szinpartoló és a szűkebb barátok nevében mondott hatásos beszédet. Ezután következett a temetés rituális része, amit Rabetz Benjámintól szép éneke nyitott meg. Biró Géza dr. koporsóját ezután pályatársai vállukra emelték és imák között vitték a nyitott sírig.

Este fél nyolc órák temették az ortodox Chevra székházából Sugár Andort, a kiváló sportembert. A székház udvara ebből az alkalomból megtelt a népszerű fiatal sportember barátaival. A vallási beszédet Perc Strohlit egyetemi rabbi tartotta. A Haggibor nevében dr. Fenichel József, a sportszövetség nevében dr. Ilie Ciurel törvényeszéki jegyző, a sportkollektív nevében dr. Hirsch Elemér bucsuzott az agilis, végtelen jóságú fiatal sportifjutól.

KÖZGAZDASÁG

Tilos lejben meghitelezni külföldi cégeket

Csak az kap külföldi utazáshoz valutát, aki júliusi adóját is kifizette

Bucurseti-Bukarest, július 27. (Az Uj Kelet tud.) A Banca Nationala a deviza és valutarendelkezők kapcsolatban újabb kommunikékét bocsátott ki. A kommuniké hivatkozik az 1932 május 15-i minisztertanácsi jegyzőkönyvre, mely szerint nagykereskedők, exportőrök és bankok nem hitelezhetnek meg lejben idegen cégeket, csakis a Banca Nationala autorizációjával. A Banca Nationala felszólítja az exportőröket, hogy külföldi csekkjeiket, vál-

toikat, amelyeket exportált áru ellenértékéért kaptak, szolgáltatassák be a Banca Nationalához.

Ugyanakkor a kommuniké fantasztikus rendeletet is közöl, mely szerint 1932 július 25-i minisztertanácsi rendelet alapján külföldre utazók számára is eltiltja az idegen valuták és devizák kiutalását mindaddig, amíg igazolni nem tudja, hogy júliusi adóját is kifizette.

Megalakult a Kereskedő Tanács drog- és illatszerekkereskedők szakosztálya. A Sfatul Negustoreschen folyó átszervezés folyamán a vas-műszaki-gép és rokonszakmák szakosztálya után keletkezett meg alakult a drogisták és illatszerekkereskedők szakosztálya is. Az érdekelt kereskedők teljes számban jelen voltak az alakuló gyűlésen, amelyet Rózsa Mór Sfatul elnök vezetett. A szakosztály elnökévé Fodor Viorel, az Országos Drogista Szövetség alelnökét választották meg. Megalakulás után a szakosztály foglalkozott a szakmai kérdésekkel és sérelmekkel és megállapította a legközelebbi szakosztályi gyűlésre előkészítendő kérdéseket. A Sfatul Negustoresce szakosztályszervező munkálatai során csütörtökön este fél 9 órakor a textil, divat, kötött, rövidáru, szövet, konfekciós és szűesszakosztály megalkotását előkészítő bizottság ül össze. A többi szakosztály szervezése is folyamatban van és közelebről több szakosztály alakuló gyűlését fogja kitűzni a Kereskedő Tanács elnöksége.

Létrejött a provizorikus kereskedelmi szerződés Ausztria és Magyarország között, Bécsből jelentik: A magyar és osztrák kereskedelmi delegációk most az osztrák fővárosban a végleges kereskedelmi szerződés irányvonalait tárgyalják.

Ideiglenes megállapodás a két delegáció között provizoriumra vonatkozólag létrejött, de ennek életbeléptetése még néhány napot igénybe vesz, miután a kormánynak törvényhozási felhatalmazásra van szüksége a provizorium érvénybe léptetéséhez.

Franciaországban felemelték a vágólovak importját. Párizsból jelentik: A francia hivatalos lapban rendelet jelent meg, melynek rendelkezései szerint a vágólovak eddigi importvámját 85 frankról 400 frankra emelik fel.

Jugoszlávia még nem kapott kölcsönt Franciaországtól. Párizsból jelentik: Még nincs hír arról, hogy Jugoszláviának sikerült volna kölcsönt kapnia Franciaországtól. Herriot tegnap fogadta a jugoszláv kormánykiküldöttet, de az eredményről a nyilvánosságot mindezeideig nem tájékoztatták.

Nagy esemény: Freud könyvei magyarul

Dr. Ferenczy rendezte sajtó alá a lélekelemzés korszakalkotó műveit. Bevezetés a pszichoanalízisbe 240 lej. Freud: A mindennapi élet pszichopathológiája 180 lej Lepage-nál Kolozsvár. Postán utánvétellel.

Fényes Samu Kolozsváron

A nagynevű, ősz zsidó író előadást tart Kolozsváron

Fényes Samu, az emigrációban élő nagynevű zsidó író tegnap Kolozsvárra érkezett. Az őszhaju, de még mindig fiatalos külsejű és szellemű író jelenleg előadói köruton van Romániában, illetve leg Erdélyben, miután előbb Csehszlovákia nagyobb kulturcentrumaiban tartott nagyszerű előadásokat.

Fényes Samu nagyértékű, fölényes intellektualitással és széles horizontu világszemlélettel megírt műveit a magyar olvasó közönség már évtizedek óta ismeri. Egyike volt Nietzsche műveit a legelső magyar fordítóknak, aki a nagy német filozófus „Also sprach Zarathustra” című művét pompázatos magyar nyelvre ültette át. Önálló művei közül különösen a „Csöppesség” és a „Kuruc Fejű David” címűekkel ért el hatalmas színpadi sikereket.

Regényei közül különösen a „Jiddi el ső változása” ért el frenetikus sikert, amely par excellence zsidó regény s a nagy író zsidó lelkületének, emelkedett gondolkodásmódjának irodalmi kivételül se.

Fényes Samu ezenfelül számos szociológiai és jogi tanulmányok is szerzője, amelyek nevét ezen a téren is nagyhírűvé tették.

Fényes Samu Kolozsváron pénteken este 10 órákor tartja meg előadását a régi Kereskedelmi és Iparkamara disztermben „A világválság okai” címmel, amelynek keretében rá fog mutatni mindazokra a gazdasági motívumokra, amelyek a világválságot felidéztek és egyben utmutatást nyújt a kibontakozás lehetséges feljé. Eme előadás iránt Kolozsvár iparos, kereskedő és intellektuális társadalmában máris hatalmas érdeklődés nyilvánul meg.

Szeptember közepén nyílik meg az ötödik nemzetközi sexuológiai kongresszus Brünben

Magnus Hirschfeld a kongresszus előkészítésére Brünbe érkezett

Brünn, jul. 27. Dr. Magnus Hirschfeld professzor, a szexuális reformok nemzetközi Ligájának elnöke Tao Li kínai aszisztense kíséretében tegnap Brünbe érkezett, hogy a Brünben szeptember 20-án megnyitandó ötödik nemzetközi sexuológiai kongresszus előkészületét megtegye. A kongresszusra, amely különösen az eugenikai reformokkal fog foglalkozni, dr. Weisskopf, a kongresszus vezértitkára eddig 52 szaktekintély jelentkezését vette kézhez Európa és Amerika különböző államaiból. Magnus Hirschfeld professzor most érkezett vissza világméretű utjáról, melyen a házassági jogot, az asszonyi jogot, a szexuális törvényhozást, a homoszexuálisok társadalmi és törvényes viszonyait tanulmányozta a különböző országokban, Indián és Palesztinán át érkezett Európába, ahol Bécs után legelső állomása Brünn volt. Dr. Magnus Hirschfeldtől kívül Normann Haire londoni, Leunbach kopenhágai egyetemi tanár fogtak a kongresszus elnökségében helyet foglalni. A kongresszus eddig Londonban, Berlinben, Bécsben és Kopenhágában tartotta meg üléseit. A brünni kongresszusra a leghíresebb szaktekintélyek fognak előadást tartani.

Ujdonság! Ujdonság!

JOSEPH ROTH

HIOB

c. regénye.

Ara 84 lej.

Heine óta még egyetlen író sem dolgozott fel zsidó tárgyat olyan ragyogó és emelkedett nyelven, olyan feledhetetlen megkapó szép képekben, az élmény akkora tüzevel és mélységgel, mint Joseph Roth „HioB” c. regényében. Kapható az Uj Kelet könyvosztályában az összeg és portóköltés előzetes beküldése mellett, (bélyegben is) vagy utánvétellel.

Bocu Sever ártatlanságát hangoztatja és mindent bizonyítani kíván a temesvári törvényszék előtt

Óriási érdeklődés mellett kezdődött meg a volt tartományi igazgató bünperének törvényszéki főtárgyalása. A pénzügyminisztérium megbízottja közölte a törvényszékkel, hogy nem kér visszatérítést Bocu Severtől

Timisoara-Temesvár, július 17. Az Uj Kelet tud.) A temesvári törvényszéken ma óriási érdeklődés közepette vette kezdetét Bocu Sever, volt temesvári tartományi igazgató nagy port felvert bünperének főtárgyalása. Az ország minden részében óriási feltűnést keltett annak idején az a vizsgálat, amelyet a bánáti nemzeti parasztpárti tagozat vezére ellen folytattak. A temesvári ügyészség különböző ügyekben vezetett vizsgálatot, és olyan vádakkal illette a volt tartományi igazgatót, hogy

e vádak beigazolása esetén valóban végleg letűnhetett volna a politikai élet színteréről.

E pillanatokban azonban Bocu Sever a temesmegyei nemzeti parasztpárti lista élén abszolút többséggel megválasztott képviselő, akit pár nap mulva már a mentelmi jog véd és épen ezért tart óriási érdeklődésre számot az a per, melyen Bocu Sever ellen hangoztatott vádakat felsorakoztatják.

Mivel vádolják Bocut

Sokféle váddal illették annak idején Bocu Severt. Elsősorban azt hangoztatták ellene, hogy

a tartományi igazgatóságnál öt és félmillió lejt költött el, mely összeg nem szerepelt a tartományi igazgatóság költségvetésében.

Orökké emlékeztetés az a mód, ahogyan a volt tartományi igazgató lippai házáat a bünügyi vizsgálat céljaira zár alá helyezték. Lippán nagyvásár volt, amikor több ezer főnyi tömeg jelenlétében körül vették Bocu Sever házáat és az ellenkező politikust letartóztatták. Vádak hangoztak el ellene, hogy nagyuri fénytel, pompával rendezte be a tartományi igazgatóság teremt, hogy egy magasrangú állami funkcionárius számára nagyértékű szőnyegeket csempéztett be az országba.

Jorgának is tetszik a Lincoln

Szenzációt keltett annak idején a Bocu Sever által vásárolt Lincoln autó esete. Bocu Sever a tartományi igazgatóság számára egy Lincoln autót és egy Buickot vásárolt. Jorga professzor kormányrajutása után látogatást tett Temesváron, ahol megpillantotta a Lincoln autót, jogos felháborodásában Bukarestbe szállította. Az autón azután Jorga kerek egy esztendőig kocszított. Sokkal hosszabb ideig, mint Bocu Sever...

Erthető tehát, hogy a legnagyobb érdeklődés mutatkozott Temesváron a Bocu Sever tárgyalás iránt. A termet zsúfolásig töltötték meg a temesmegyei nemzeti parasztpárti tagozat vezetői, az össze politikai nagyságok, a hatóságok képviselői, a temesvári román társadalom előkelőségei, a jogászok és érdeklődők nagy tömege. Roskadásig telt meg a terem, amikor a Lupan-Vartuca-Hiotu bírakból álló hármas tanács bevonult. Az ügyészi széklet Filipescu Richard a Kolozsvárról Temesvárra helyezett vezetőügyész foglalta el. A pénzügyminisztérium részéről dr. Farcasan osztrályvezető-igazgató jelent meg, míg a védők asztalánál Liviu Iuga, Vasile Radulescu-Mehedinti Oltenia, volt tartományi igazgatója és dr. Valeriu Roman, bukaresti ügyvéd foglaltak helyet.

Az államnak nincsenek követelése

Elsőnek Farcasan dr.-nak adta át a szót az elnök. A pénzügyminisztérium

megbízottja közölte a bírósággal, a pénzügyminisztériumnak azt a határozatát, mely szerint Bocu Severrel szemben az állam semmi néven nevezendő követeléssel nem lép fel.

Filipescu Richard vezetőügyész kéri hogy az elnök erről a bejelentésről mindaddig ne vegyen tudomást, míg dr. Farcasan azt írásban nem terjeszti a törvényszék elé.

A törvényszék rövid tárgyalás után helyt adott a kérésnek és utasította dr. Farcasant, hogy bejelentését írásban tegye meg.

Vita a tárgyalás megtartása körül

Ezután Filipescu Richard vezetőügyész emelkedett újra szólásra és közölte a törvényszékkel, hogy tizenöt tanu távol maradt a tárgyalásról. Ezért a tárgyalás elnapolását kéri, mert a tanu távollétében a bizonyítási eljárás nem lehet teljes.

A védelem részéről dr. Valeriu Roman hangsúlyozza, hogy a tárgyalást meg kell tartani. A per letárgyalásához Bocu Severnek komoly érdekei fűződnek. *A vádlott ma megválasztott kép-*

viselő és ő még a parlament összeülése előtt tisztázni akarja azokat a vádakat amelyek politikai hajszát következtében szőrtak rá. A parlamenti ülészek alatt Bocu Severt mentelmi joga védi és csak a parlament hozzájárulásával állhat bírak elé. Eppen ezért a védelem a per tárgyalását kéri.

A törvényszék rövid tárgyalás után úgy döntött, hogy a tárgyalást megtartja, ami ellen Filipescu Richard semmisségi panasszal élt. Pár perces felfüggesztés után a terjedelmes vádiratot olvasta fel a törvényszéki jegyző, majd a déli órákban Bocu Sever kezdte meg óriási érdeklődés mellett vallomását.

Bocu Sever vallomása

— Politikai hajszát indítottak ellenem és ennek eredményeként következtek be azok az események, amelyek országos botrányokat termeltek ki. Míg a tartományi igazgatóság élén állottam, a kormány elismerte, hogy a temesvári tartományi igazgatóság működik a legteljesebben. Ami az ellenem emelt vádakat illeti: a vezetésem alatt álló tartományi igazgatóság soha nem lépte túl költségvetéseinek kereteit. Ismeretes, hogy a kormány költségvetésben biztosított 10 millió lejt minden tartományi igazgatóság részére. En-

ezt az összeget soha igénybe nem vettem, hanem a tartományi igazgatóság adminisztrációjához szükséges pénzt irányításom alá tartozó megyékből inkasszáltam. A pénzeket nem is tartottuk a tartományi igazgatóságnál. A kassa a vármegyházán volt és ezt én személyesen soha nem kezeltem, a szükséges összegeket csak kiutalványoztam.

A Lincoln, Bocu Sever és Jorga professzor

Aztán sorban foglalkozik az ellene emelt vádakkal. A rendőrségi alappól hiányzó összegeket a kommunista agitáció elfojtására használta. Ami az igazgatóság autói illeti, elmondta Bocu Sever, hogy miután Temesvár határszéli város, számítani lehetett arra, hogy külföldi vendégek lesznek a vármegyének. E célra vásárolt egy Lincoln és egy Buick autót. A Lincoln autót Jorga miniszterelnök felvitte aztán Bukarestbe.

— En alig 10.000 kilométert futottam le azzal az autóval — mondotta Bocu Sever —, de Jorga miniszterelnök legalább 120.000 kilométert...

Az egyik vád szerint a tartományi igazgatóság 6 millió lejjel lépte túl a Cartea Românească levő nyomdait. Ezzel kapcsolatban elmondta Bocu Sever, hogy a tartományi igazgatóság fényképes igazolványokat nyomtatott. Ezért kellett igénybe venni a Cartea Românească hitelét. Ez a számla még ma sincs kifizetve.

Arra a 230.000 lejre vonatkozólag, amit a Vestul című napilap fentartására fordított, Bocu Sever beismerő vallomást tett. Kijelentette, hogy erre a célra valóban kiutalta a fenti összeget, de román hazafiúi kötelességet vélt teljesíteni azáltal, hogy olyan területen, ahol a románságnak egyetlen napilapja sincs, román újságot alapítson.

Bocu Sever ezután megszakította vallomását, melyet ma délelőtt folytat.

Tizennégy pénzügyigazgató ellen indított fegyelmi vizsgálatot a kormány

Meggyorsítják az igazságszolgáltatási eljárást a vétkes köztisztviselők ellen

Bucuresti-Bukarest, július 27. A pénzügyminisztérium tizennégy pénzügyigazgatóságon folytat vizsgálatot. A vizsgálatok eredményéről pár napon belül ad ki hivatalos jelentést a minisztérium.

Itt említjük meg, hogy az igazságügyminisztérium körlevelet intézett a főügyészekhez, amelyben felhívta a figyelmüket arra, hogy az egyes törvényeszekben köztisztviselők visszaéléseinek főtárgyalásai vannak kitzüve, ame-

lyeket azonban ismételt elhalasztanak. Az igazságügyminiszter kéri a visszaélések bünügyi tárgyalásainak sürgős megtartását és az egyes főügyészek jelenteni tartoznak, hogy a késedelmeseknek mik az okai.

Kenyérinség fenyegeti Kolozsvár városát

A folyton dráguló buza és lisztárak mellett sem a kereskedők, sem a pékek nem gondoskodhattak lisztkészletről. A pékek a városi tanácsra háritják át az élelmezési zavarok felelősségét

Cluj-Kolozsvár, július 27. (Az Uj Kelet tud.) A kolozsvári pékek hetek óta intervénálnak a kolozsvári városi tanácsnál, hogy miután a liszt és buzaárak folytonosan emelkedő tendenciát mutatnak, járuljon hozzá a kenyérárak arányos emeléséhez is. A régi buzakészletek teljesen elfogytak és így a kenyér előállításához szükséges nyersanyagot lényegesen drágábban lehet csak beszerezni, amit a jelenlegi árak mellett sem a pékek, sem pedig a kereskedők nem tehetnek meg.

Már mindenütt emelkedtek a kenyérárak

A pékek ismételt intervenciója nem bizonyult eredményesnek, amennyiben a városi tanács mind a mai napig nem tűzte tárgyalásainak napirendjére a maximális árak kérdését. A pékiparosok között emiatt általános az elkeseredés, mert Erdély legtöbb városában már az új buza és liszt áralakulásához mérten megtörtént a kenyér maximális árának felemelése. Így Nagyváradon már két lejjel emelték a kenyér árát, Temesváron, az ország leggazdagabb buza-termő vidékén is megdrágult a kenyér.

Miután az árak bizonytalansága miatt a pékek nem merik beszerezni lisztkészleteiket, ezidőszent a kolozsvári pékek rendelkezésére csak három napig elegendő készlet áll és így adódik elő az a rendkívül súlyos helyzet, hogy

amennyiben a városi tanács azonnal

intézkedne a maximális árak felemeléséről, még akkor is hat-hét napig kenyér nélkül marad Kolozsvár városa, mert az új lisztkészletek hamarabb nem szerezhetők be.

Ilyenformán számolni lehet azzal a lehetőséggel, hogy három nap mulva Kolozsváron nem lesz kenyér és a lakosság a jelek szerint egy hétig a legnagyobb nehézségekkel fog emiatt megküzdni.

A pékek izgatotthangu tiltakozó gyűlése

A kolozsvári pékiparosok szerdán délután ebben a kérdésben nagyfontosságú gyűlést tartottak, melyen Drasoveanu Péter, a pékiparosok országos szövetségének elnöke elnökölt. A gyűlésen hetven kolozsvári pék vett részt, akiknek szóno kai rendkívül éles támadásokban része sítették a városi tanácsot, amely hozzászavonájával lehetetlenné tette a pékek számára, hogy készleteiket kellő időben beszerezzék. A rendkívül feszült atmoszférában lezajlott gyűlés határozati javaslatára leszögezi, hogy

a pékek elhárítják maguktól a felelősséget azért, mert egy héten keresztül kenyér nélkül marad Kolozsvár városa.

A gyűlés a határozatról értesítette a várost, amelyben közli, hogy miután a pékek naponként látják el magukat liszttel, az árak naponkénti emelkedése miatt eddig a lisztkereskedők sem szerez-

hették be a mai árak mellett készleteiket.

Kolozsváron ma már egyáltalában nincs liszt és így a pékek képtelenek kenyeret sütni.

Miután a pékek kellő időben értesítettek erről a városi tanácsot, mely azonban mind a mai napig ezzel a kérdéssel nem foglalkozott,

a pékek elhárítják magukról az esetleges élelmezési zavarok felelősségét.

és erről táviratilag értesítették a belügy- és iparügyi minisztériumot.

HIRDETÉS AZ ÜZLET LELKE:

HIRDESSEN AZ UJ KELETBEN

Raktárunkon lévő zsidótárgy könyveket olcsón kiáruljuk:

- Max Nordau: dr. Kohn — — 25 L
- Felix Weltseh: A zsidókérdés a modern eszméáramlatok tükrében — — — — 25 "
- Solem Alejchem: Leégett nemesek — — — — 10 "
- Paneth Herman: Utazásom a Szentföldön — — — — 5 "
- Marton Ernő: Zsidó nemzet Erdélyben — — — — 5 "

Ludwig Fulda — hetvenéves

A világhíres író zsidósága mellett tesz vallomást

A napokban töltötte be Ludwig Fulda hetvenedik évét teljes visszavonultságban. Az újságok azonban számon tartják a kimagasló egyéniségeket és Ludwig Fuldáról, működéséről, a német és nemzetközi irodalomra való hatásáról, drámáiról bőségesen emlékeznek meg. E megemlékezés nyomán megmozdultak az irodalmi testületek és akadémiák. Hindenburg, a birodalom elnöke szerencsét kívánó levélben köszöntötte és a Goethe-éremmel tüntette ki, rendjellel, amit a tudomány és művészet körül szerzett érdemekért osztogatnak.

Fuldát a megtiszteltetés szűkebb hazájától, Berlinton távol érte. Bécsben tartózkodik, ahol a Burgtheaterben színrekerülő egyik drámájának a próbáit irányítja. Bennünket azonban tul a költő nemzetközi értékelésén érdekel zsidó beállítottsága, amelynek nem egyszer adott kifejezést. Legutóbb egy újsághoz intézett levelében tett tanubizonyítást zsidó fajisága és lelkülete mellett.

„Hány nagy német szellem köszönheti zsidóknak — írja Ludwig Fulda —, hogy saját népük megismerte őket! Zsidók voltak a felfedezőik, az apostolai. Aki a német falut irodalmilag közel hozta a német nép számára — (Berthold Auerbach) zsidó volt. Zsidók munkája, agilitása, zivossága és eleven szelleme törte meg a német közönségnek a modern írásművekkel szemben tanusított közönyét egy időben, amikor az angol és francia írók már régen százezres kiadásokat elért könyvekben szólhattak közönségükhöz. Zsidók emelték a modern német színpadi művészetet mai csúcra. Zsidó (Georg Brandes) termékenyítette meg az észak-germán költészetet, ő volt, aki Ibsent döntő jelentőségű munkáira sarkalta és amikor a antiszemitá Richard Wagner a Parsival bemutatásával Bayreuthban manifesztálni akarta a germán zenét, egy zsidót (Hermann Lévit) választotta zenei tolmácsának. Ha kérdeik, ki vagyok, azt mondom: Zsidószármazású német vagyok és ha vallásilag távol állok a zsidó egyháztól, mégis Mózes hívének vallom magam. Mert az ember nem távozik egy ostrom alatt tartott erődől“.

Ludwig Fulda Frankfurthból származik. Anyai részről az Oppenheimer-családból. Nagypapja az első zsidó városi tanácsos volt az akkor még szabad Majna melletti Frankfurtban. Mint Heinét és Lassalét, őt is kereskedői pályára adták, de sokáig nem bírta az üzleti könyvek mellett. A szabad idejében írott verseket elvitte a lapokhoz, amelyek mindenkor örömmel lekötötték azokat. Ilyen körülmények között nyilvánvaló volt, hogy a fiatal komptoarista nem marad az üzleti életben. Heidelbergben beiratkozott az egyetemre, ahol Kuno Fischer és Karl Bartsch, két európai tekintély figyelmessé lett reá. A fiatal diákok irodalmi történeti emlékek kritikái rendezésével bízták meg. Fulda a reabizott feladatot nagyszerűen oldotta meg és mielőtt az irodalom körei megismerték volna, ő már ismert név volt az irodalom berkeiben.

1884-ben került össze Paul Heyseval Münchenben. Az ő hatása alatt írta drámáit, Heyse bevezette a színház világába. Sikeresült színrehozni diákéveiben írott „Christian Weise“ című darabját, amelyet egymás után követtek: „Die Aufrichtigen“, „Das Recht der Frau“, „Unter vier Augen“. Ezekkel azonban csak helyi sikert ért el. Főműve a „Talisman“ egy csapásra ismertté és népszerűvé tette a nevet. Ez a félig vigjáték, félig mesejáték át van itatva bájjal és ölettel, dialógusai gyönyörűek, csupa élet és bölcsesség. A darabot a Schiller-díjra terjesztették elő 1893-ban, II. Vilmos azonban, mint Poroszország királya, aki a döntő szó volt, ellenezte, nyilván antiszemitá okokból. Nem sokat törődött vele a költő. A darab meghozta hírnevét és néhány év múlva színrekerült „Jugendfreund“ című színművét 824 színpadon játszották. Meghódította az amerikai színpadot és a világ első színműirói közé lendült.

Mint fordító is kiváló. Molière, Beaumarchais és Rostand darabjainak németre való átültetéséért a francia köztársaság elnöke a becsületrend keresztjét adományozta neki.

Nemcsak költő, hanem harcos is. Ludwig Fulda munkássága tette lehetetlenné Arthur Dintert, a hírhedt antiszemitá „irodalmárt“, aki a „Sünde wider das

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZEK

A Magyar Színház bucsuhete

Csütörtök este 9 órakor: Fehér ló. (Operettreprez. Kiss Manyinak, a budapesti Belvárosi Színház tagjának vendégjátéka. Neményi Lili, Ihász Aladár, Tompa Béla, Putnik Bálint, Selmecei, Leövey és Réthely föllépése. Rendkívül olcsó, nyári helyekkel: Páholy 5 személyre 180 lej, I. rendű zsöllye 50 lej, II. rendű zsöllye 40 lej, támlásszék 30 és 20 lej, erkély 20 és 10 lej. Sorozatszám: 264.)

Pénteken este 9 órakor: Három a kislány. (A világhírű Schubert-operett reprice, új betanulással, új szerep osztással. Nagyon olcsó mozihely árakkal. Jegyek ára: 30, 20, 10 és 8 lej. Páholy 5 személyre 120 lej. Sorozatszám: 265.)

Szombaton este 10 órakor: Lámpaláz. (Operettjúdonság csak felnőtteknek. Neményi Lili bucsuja Kolozsvár közönségétől. Kiss Manyi vendégjátéka. Rendkívül olcsó, nyári helyekkel. Jegyek ára: 50, 40, 30, 20, 10 és 8 lej. Páholy 5 személyre 180 lej. A pénztár minden jegyhez a bucsúzó Neményi Lili autogramos arcképét is átadja. Sorozatszám: 266.)

Vasárnap délelőtt 11 órakor: János Vitéz. (Nagyon olcsó, a mozihelyárknál is olcsóbb, matinéhelyárakkal. Páholy 5 személyre 80 lej, földszint 20 lej, erkély 10 lej, állóhely 6 lej. Sorozatszám: 267.)

Vasárnap délután 6 órakor: Alvinci huszárok. (Utolsó vasárnap délutáni előadás. Rendkívül olcsó nyári helyekkel. Sorozatszám: 268.)

Vasárnap este 9 órakor: Ünnepi bucsu előadás. Mosoly országa. (Az évad utolsó előadása. Az egész operettársulat bucsufellépése. Kiss Manyi, Csermák Lajos vendégjátéka. Karácsonyi Ili, Ihász, Tompa, Selmecei, Leövey, Réthely bucsuja. Rendkívül olcsó, nyári helyekkel. Páholy 5 személyre 180 lej, a többi jegy ára: 50, 40, 30, 20, 10, és 8 lej. A II. felvonás után sorsolás: 10 darab állandó szabadjegy a Szinkör-Mozgó előadásaira, 50 darab díszes album a társulat legnépszerűbb tagjainak arcképével. Sorozatszám: 269.)

Blut“ című zsidógyűlöelő írásaival tünt fel. Fulda először kimutatta a könyv állításainak tarthatatlanságát, majd követelte, hogy a hazudozót haladéktalanul távolítsák el a Drámaírók Egyesülete tagjainak sorából. 1926-ban Thomas Mann, Gerhart Hauptmann és Arno Holzal együtt beválasztották a Német Költő-Akadémia tagjai közé.

Nagy költő és igaz zsidó Ludwig Fulda. Ereje teljében van ma is, alkotása javában. Még sok új értéket várhat tőle a haladás világa.

Szinkör-Mozgó műsora

Csütörtök fél 4, fél 6, fél 8 és este fél 10 órakor:
Péntek fél 4, fél 6, fél 8, és este fél 10 órakor:

Szombaton délután csak 3 előadás: fél 4, fél 6 és fél 8 órakor:
Premiére! Legényélet-kutyaelet. Hangos, vidám, zenés, táncos, énekes történet 8 felvonásban, a főszerepekben: Nagy Kató, Siegfried Arnó, Kurt Geron, Adele Sandrock és Trude Hestenberg. Miky-Maus kiegészítő. Helyárak: 10, 20 és 30 lej.

Az Opera-Mozgó műsora

Csütörtök, péntek, szombat, vasárnap: Császáravadás. A tiroli téli háború remégeit hűen megörökítő hangos német beszélő film. Főszereplők: Lissy Arna Luis Trenker, Luigi Serventi Claus Clausen. Előadások kezdete fél 4, fél 6, fél 8 és fél 10 órakor. Helyárak: 10 és 20 lej, nincs külön repülő és segélybélyeg.

RÁDIÓ MŰSOR

Csütörtök, július 28.

Bukarest, 6.40: Gramofon. 7: Dalest. 7.20: Szimf. hangv.

Budapest, 9.15: Szalónzenekari hangv. 12.05: Házikvartett. 4: Katonazene. 4.45: Pontos időjelzés, időjárás, hírek. 530: Novella. 6: Táncczene. 7: Dupla férfikvartett. 7.45: Külügyi negyedóra. 8: Diszeladás a Royal Orfeumban az olasz avantgardisták látogatása alkalmából. Szünetben időjelzés, hírek, majd szalónzenekari hangverseny.

Bécs, 9: Szimf. hangv.
Berlin, 10.30: Cigánzene.
Langenberg, 8: Keringő est.
Lipscse, 8: Operettrészi.
Stuttgart, 5: Filharmonikus hangv.
Varsó, 8: Könyvű zene. 10: Táncczene.
Milánó, 8.30: Musszorgszkij: Boris Gudonov.

Róma, 8.45: Zenekari hangv.
Prága, 7: Szoprán és altkettősök.
Pozsony, 9.30: Dalest.
Brünn, 9: Hangjáték.
Stockholm, 8: Orgonaverseny.
Svájci Romand Adó, 8: Rádiózenekar. 9.45: Keringők.
Svájci Aleman Adó, 8: Férfikar.
Toulouse, 8: Harmonika. 9: Zenekari hangv. 11: Dalok. 12.05: Jazz.
Párizs, 8.45: Rádiózenekar.

MEGOLCSULT AZ AUTOBUSZ

Auto-Transport S. A. Auto-Modern S. A.

Leszállított nyári tarifája

Cluj—Gherla	tour-retour	90—
Cluj—Dej	tour-retour	120—
Cluj—Bistrita	tour-retour	250—
Cluj—Tg. Mures	tour-retour	300—
Cluj—Reghin	tour-retour	320—

Clujról indul		Nyári menetrend	Clujra indul vissza	
Reggel	Délután		Reggel	Délután
6	3	Cluj—Moci—Sarmasul—Tg-Mures	6	3
	4	Cluj—Moci—Sarmasul—Reghin	5.45	
	6	Cluj—Moci—Sarmasul—Mare	6	
6	4	Cluj—Gherla—Dej—Bistrita	6	3
12	6:30	Cluj—Gherla—Dej	7.15	2:30
	6	Cluj—Panticeu	6	
	6	Cluj—Bontida	7	

Zámozott jegyek cluj jegypénztárunknál elővételben is kaphatók. Telefonon fenntartott helyeket előjegyzésbe veszünk. Dejről Baia-Mare, Sighet, Jibou, Targu-TELEFON 551
Lapusulaira azonnali összeköttetés. TELEFON 551

Könyvkészletünk kiadására miatt

olcsó hetet

rendez az Uj Kelet könyvosztálya.

Fél és harmadáron

adjuk a modern irodalom legkiválóbb alkotásait. Értékes, fűzött állapotban lévő könyvek darabonként 35 lej.
Földi Mihály: Hamlet királykisasszony. Révész Béla: Egyedül mindenki. Szomorj Dezső: A menyeyi küldönc. France Anatól: Hátrahagyott írásai. Darabonként 50 lej:
Ibanez: Meghódított tenger. Ibanez: Mindenki asszonya. Benjámin: Egy regényes élet. Zola: Thereze Raquin. Kodolányi: Szakadékok. Heltai: Irók, színésznők. Pourtales: Liszt Ferenc élete. Pirandello: Forog a film. Pásztor: Tolsztoj tragédiája. Dumas: A fekete tulipán. France Anatól: Az istenek szomjaznak. Twain Mark: 1,000,000 fontos bankó. Zola: Pascal orvos.

Péntek, július 29.

Bukarest, 5.10: Katonazene. 6.40: Gramofon. 7.45: Könyvű és román zene. Budapest, 9.15: Katonazene. 12.05: Cigánzene. 4: Magyar nőkérdés. 4.45: Időjelzés, időjárás, hírek. 5: Zenekari hangv. 6.30: Mussolini koncepciója. 7: Gordonkahangv. 7.40: Lábass Juci és Szedő Miklós dalestje. 8.50: Hangverseny a Halász bástyáról. Utána időjelzés, időjárás, hírek, majd az Operaház zenekari hangv. Mozart, Wolf, Mendelssohn, Rimszkij-Korszakov, Butykai művei. 11.25: Gramofonhangv.

Bécs, 6.45: Szimfónikus szór. estje. 10: Mozart est.

Berlin, 8: Kamarazene.
Frankfurt, 8: Szimf. hangv.
Heilsberg, 7: Operettrészl. tenorénekekkel.
Langenberg, 8: Zeller, Strauss, Fall, Suppé, Lehár operettek.

Stuttgart, 11.05: Filharmonikus hangv.
Varsó, 6.20: Táncczene.
Milano, 8.45: Szimf. hangv.
Róma, 8.45: Zenekari hangv.
Prága, 5.45: Gramofon. 7: Dalok és áriák. 7.20: Klarinetverseny.
Pozsony, 7: Rádiózenekar, fuvószenevel.

Kassa, 3.30: Gramofon.
Stockholm, 9.30: Dalok. 10.15: Katonazene.

Svájci Roman Adó, 6.30: Gramofon.
Svájci Aleman Adó, 8: Népszerű est.
Toulouse, 8.30: Szimf. zenekar. 10.45: Zenekari hangv. 11: Harmonikazene.

APRÓ HIRDETÉSEK

Kiadó különbejáratu butorozott szoba komplett hálóval, napos, kertes udvarban Regele Ferdinand 107. földszint.

Egy antik divány 2 székkel olcsón eladó. Calea Victoriei 91.

Fiatalkereskedősegedet keresek azonnalra, ki fűszer, vas- és rövidáru szakmában teljesen képzett. Ajánlatokat igény megjelöléssel Porgesz Pál, Huedin címre.

Gépi aszurf és precíz gomblyukkötés és pliszét, gaurfétt olcsón vállal. Nagyvárad, Piata Mihai Viteazul 5.

Naponta frissen fejt kóser tehén- és bivalytej (házhoz szállítva is), valamint tejszín, tejföl, vaj és turó kapható Schwartz Ignácánál, Str. Filipescu (Szentlélek u.) 7. Ugyanott vegetárius koszt — kihordásra is — kapható. Csak megrendelésre.

Keresek garantált, tiszta csemege mézét, mintás árajánlatot kérek. A. Salamon Bucuresti, Str. Sfântilor 25.

Tanítványokat vállal joghallgató jelentős áron, esetleg koszt, vagy lakás ellenében is. Cím a kiadóban.

Frankfurthból hazatért fiatalember héber és német tudással nevelői állást vállalna jobb zsidó háznál. Vidékre is. Cím a kiadóban.

CSÜ
A ká
olimpiás
rallel us
mények
met pol
is van.
egyszer
lehetősé
tek az e
lágban.
például
nak, a
igyekez
tőséget
zshoz,
olimpiás
torna e
dezi a
Mert
számába
lesben v
hajítás
szigeti
felhajítás
ról a P
győzött
tott híz
tani, me
szigeten
áru h
két más
összesen
felvonul
ber és
szüri m
nülő tet
nőnemű
szencáci
keresked
szeti“ f
válogat
tek és g
és ciróg
pusztán
mészetes
és nagy
boldog é
Teremtő
Mát, me
gyon so
margits
Ugy h
piász. E
ász. Teh
urinó st
kimenni
ki, men
ha nincs
jen vissz
küldték
kettőt, o
sem áta
ott nev
illik m
az mégis
Strand
kor Kolo
don, a n
pal, egy
olyan, m
meg egy
lőan egy
segítsé
tették p
dom, str
tek a po
mi melle
van: usz
andalitó
zéki csá
Hogy o
olimpiás
mert B
Budapest
semmi se
strandpi
Volt ugy
sági tern
badság, z
nerezett
nem volt
lás-term
volt álla
nem volt
zsidóver
pont ez

HIREK

Ami még hiányzott: a strandpizsama-olimpiász...

A kánikula szezonjának ezidén az olimpiász a nagy eseménye. Ezzel párhuzamosan ugyan történnék még fontos események a világban, mint például a német polgárháború, de azért olimpiász is van. Ez pedig konjunkturát jelent, egyszerűen és nyersen kifejezve, üzleti lehetőséget, amelyre ugyancsak kiéhezték az emberek ebben a halódó tőkés világban. Az üzleti lehetőség felvirrad például a sportlapoknak, a bajnokoknak, a globetrottereknek, akik gyalog igyekeznek Losangelesbe. És üzleti lehetőséget jelent sok mindenféle vállalkozás, amely ebben az évben átvesszi az olimpiász címet és jellegét és a nagy torna erőpróba esztendőjében megrendezi a maga erőpróbáját.

Mert amint a Pesti Napló vasárnapi számában olvassom, nemcsak Losangelesben van nagy túlekedés. Nagy „felhajítás” volt például Pesten a margitszigeti strandon is. Sokkal nagyobb felhajítás, mint a marhavásártéren, erről a Pesti Napló következő oldalán győződtem meg, ott ugyanis a felhajított hízómarha felét vissza kellett hajtani, mert nem volt rá vevő. Margitszigeten azonban sokkal kelendőbb árut hoztak forgalomba: első díjat, két második és három harmadik díjat, összesen tehát hatot és ezért a hatért felvonult Margitszigetre több ezer ember és egy zsüri. A szakértőkből álló zsüri működött és válogatott a felvonuló tetszetős, csinos, formás és kokett nőnemű lények között. A zsüri maga is szenzáció, a színházi üzletesek és lánykereskedelmi rt. érdekeit védő „művészeti” folyóiratok méltó reprezentánsai válogattak és szövicceltek és enyelegtek és gyönyörködtek és közbenjárta és bírógattak és persze önzetlenkedtek, pusztán művészi gyönyörűségért, természetesen, mert nagy felhajítás volt és nagy volt a munka, melyért majdan boldog és megérdemelt jutalmat ad a Teremtő, aki megszabta az első pizsamát, melyre sorra következett még nagyon sok és ezek mind felvonultak a margitszigeti, tulsufolt vásártéren...

Ugy hívták ezt, hogy pizsama-olimpiász. Éspedig: strandpizsamaolimpiász. Tehát, hogy minden ugynevezett urinó strandpizsamában kötelees ezentul kimenni a Margitszigetre, ha nincs neki, menjen az ingyen fürdőbe. Vagy, ha nincs neki csak otthoni, akkor menjen vissza a hálószobába, ahogyan oda-küldték a kis művésznöket, számszerint kettőt, akik otthoni, hálópizsamájukat sem átalították kihozni a strandra és ott neveltelenedtek, ahol meztelenül állik megjelenni, de hálópizsamában, az mégis csak bótrányos...

Strandpizsama kell tehát, ami olykor Kolozsváron is megjelenik a strandon, a nagy tarka-barka szalmakalap-pal, egyik, a széles fekete színű épen olyan, mint egy ejtőernyő — jegyezte meg egy kis rosszmagúsággal, de talá-lóan egy szellemes hölgy — melynek segítségével talán a stratoszférából ejt-tettek pont a kolozsvári strandra. Mon-dom, strandpizsamaolimpiász rendez-ték a polgári urhölgyek Budapesten, a mi mellett mindent feltaláltak, amijük van: uszótrikót, bokát, szekszipilt és andalítóan bájos, vagy szikrázóan ér-zéki csábmosolyt...

Hogy miért kellett a strandpizsama-olimpiász? O, mily naiv kérdés! Hát mert Budapesten csak ez hiányzott. Budapesten és mindenütt Európában semmi sem kellett eddig, csak épen a strandpizsamaolimpiászra volt szükség Volt ugynevezett egyenszra volt szükség sági természetű, volt ugynevezett szabadság, politikai természetű, volt ugy-nevezett kenyér, gyomor-természetű, nem volt munkanélküliség racionalizá-lás-természetű, volt napfény és derű, volt általános és titkos választójog, nem volt sortüz Berlinben és nem volt zsidóverés Kisenevtől Délafrikáig, csak pont ez az egy, a strandpizsamaolim-

Schwartz Menyhértné Orth. zsidó leánynevelő intézete internátusa

ORADEA, Uri-u. 8.

Dija nem magasabb a rendes privátháznál kért díjnál. Kitérő re-ferenciák. Szabászáti és varró szaktanfolyam. Zenei kiképzés. Kereskedelmi magántanfolyam.

piász hiányzott, szegényes és strand-pizsama nélkül oly dermesztően, kiáb-rándítóan üres életünkben, melyet a strandpizsama és a belébújtatott szek-szepl varázsol át éppé, boldoggá, be-teljesültté, olyanná, mint amilyen a színházüzletek és a leánykereskedelmi rt. érdekeit szolgáló sajtó „organu-mok” margitszigeti baromfivásártéri reprezentánsainak irigylésreméltó éle-te...

(—lay)

— Csehszlovákia és Jugoszlávia is csatlakoztak a francia-angol konzultatív egyezményhez. Londonból jelentik: A jugoszláv követ bejelentette a Foreign Officeban kormánya csatlakozását a francia-angol konzultatív egyezményhez. Csehszlovákia is bejelentette csatlakozá-sát. Románia közelebről szintén közli csatlakozási hajlandóságát.

— Katonai repülőgépek ütköztek össze Pozsony felett. Prágából jelentik: Pozsony felett két csehszlovák repülőgép a levegőben összeütközött. Egyik gép pi-lótája ejtőernyővel kiugrott az összeütkö-zés után zuhanni kezdő gépből s szeren csésén földet is ért, míg a másik gép pi-lótája gépének lezuhant roncsai között halálra zuzta magát.

— Rablómerényletet kíséreltek meg a csehszlovák nemzetvédelmi miniszter el-len. Prágából jelentik: A csehszlovák főváros közelében Vitkovski csehszlo-vák nemzetvédelmi miniszter ellen rab-lómerényletet kíséreltek meg. A minisz-ter sofförje kénytelen volt az ország-uton leállítani a robogó kocsit, mert az-uton kótorlaszt látott. Amikor a sofför és a miniszter a gépkocsiból kiszállot-tak, a bokros sűrűből revolveres rablók ugrottak elő s pénzt és értéktárgyakat követeltek. A rablást egy autóbusz utas-sai akadályozták meg, akik a rablókat is elfogták.

— Egységes nemzetközi jelzéseket ve-zetnek be a vasúti forgalomban. Genfből jelentik: A vasutigazgatóságok nemzet-közi kongresszusa alkalmával indítványt terjesztettek be abban az irányban, hogy az idegenforgalmi állomásokon egységes nemzetközi jelzéseket használjanak a legszükségesebb helyeken, amely jelek le-hetővé teszik a gyors eligazodást és feleslegessé teszik a kérdezősködést. Az indítvány értelmében az ilyen állo-másokon például kérdőjellel jeleznék a tudakozó irodát, a vámhivatal fölé nyit-tott koffert, a poggyászpénztár fölé zárt bőröndöt, a ruhatár fölé kizárókat, a váróterem fölé székelt, az étterem ajtajá-ra kést és villát, a pézsváltó iroda fölé érepénzt, a vasúti postahivatal fölé levelet festenek, a kijáratot nyíllal, a per-tonbejáratot mutató kézzel stb. jeleznek.

— Aldott állapotban levő nők és ifju-anyak a természetes „Ferenc József” keserűvíz használata által rendes gyom-or- és bélműködést érnek el. A modern nőgyógyítás főképviseleti a Ferenc József vízét igen sok esetben kipróbált-ák és kivétel nélkül gyorsan, megbizha-tóan és fájdalom nélkül hatónak talál-ták. A Ferenc József keserűvíz gyógy-szertárakban és fűszerüzletekben kap-ható.

Kétezer olimpiikon gyűlt össze Los-Angelesban. Newyorkból jelentik: A los-angelesi olimpiász megnyitója után Ama-lie Earhardt amerikai óceánrepülő pilóta nőt ünnepelni fogják a stadionban óceán-repülő teljesítményéért s átadják neki a Hoover által adományozott kitüntetés-t, az amerikai pilótakeresztet. Az olimpiai faluban már kétezer olimpiikon lakik. Az atlétikára 586 nevezés érkezett 35 nem-zet soraiból. Közülük 519 férfi és 67 női atléta. A nevezők sorában számra nézve az Egyesült Államok vezet 81 atlétaival. Los-Angelesban nagy a hőség. A nap-sugárzás egész napon át tart anélkül, hogy egy pillanatra is veszítene erejéből. Az európai északi nemzetek atlétaí nehe-zen szokják meg a klímát, de a többiek sem igen könnyen találnak hathatós vé-dekeztést a hőség ellen.

— Köszönetnyilvánítás. Mindazoknak a főrabbi uraknak, hitközségeknek, szer-vezeteknek, elvtársaknak s ismerősöknek, akik édesatyám 72 elhunytá alkalmá-ból részvétükkel fölkerestek minket, ez-uton fejezem ki édesanyám és egész csa-ládunk nevében is köszönetemet. Sat-mar, 1932 július 26. Dr. Jordán Viktor.

— Felmentettek egy őrmestert a hi-vatalos hatalommal való visszaélés vád-ja alól. Popa Constantin, a szamosujvá-ri repülőosztály főzsrőrmestere és élleme zési felügyelője hivatalos hatalommal való visszaélés vádjával állott szerdán délelőtt a kolozsvári hadbírótság előtt. A főzsrőrmestert azzal vádolta a kato-nai ügyészség, hogy különböző igazság-talanságokkal, pofozkodással a halálba kergette Szakács János közlegényt, aki tudvalevőleg július 6-án minden külö-nösebb ok nélkül a vonat elé vetette ma-gát. A hadbírótsági tárgyaláson néhány közlegényt tanuként hallgattak ki, akik igazolták, hogy a főzsrőrmester nem egy szer pofozta meg őket igazságtalanul, valamint a kenyéradagokkal is erősen fukarkodott. A tárgyalás folyamán azt is megállapították, hogy az elhunyt Sza-kács János bucsulevelet hagyott hátra, melyben bejelentette, hogy az öngyilkos-ságot szerelmi bánat folytán követte el. Ez utóbbi ok miatt, valamint a többi tan-uk vallomásának megfelelően a hadbí-róság felmentette Popa Constantin főzsr-őrmestert a hivatalos hatalommal való visszaélés vádjá alól.

EGYESÜLETTELEP

A Haggibbor teniszszakosztályának táncestélye. A Haggibbor teniszszak-osztálya szombaton este is megrendezi szokásos nyári táncestélyét Magyar uc-cai teniszpályáin. A hangulatos és ki-tünően rendezett táncestélyek eddigi si-kere arra mutat, hogy szombaton is a társaság színe-java vesz részt a szakosztály rendezvényén. Kitérő zene és első-rangu buffé áll a közönség rendelkezé-sére.

Látogatás a Zsidó Arvagondozó tihu-tai telepén. Vasárnap, július 24-én dr. Leitner Fülöp, dr. Pártos Ervin, mint az Arvagondozó nyaraltatási bizottságá-nak tagjai, valamint Kertész Mártonné, a cluji E. Zs. Ág. helyi csoportjának társ elnöke ellenőrző látogatást tettek a tihu-tai nyaralótelepen. A bizottság tagjai örömmel állapították meg, hogy a nyaral-tatás minden tekintetben programszerű en folyik, a negyedik hét végével a több mint száz főnyi kedves és eleven gyer-mekesereg valóságoslag megújodott Tihu-tan, ahol valóban a legkényelmesebben és legjobban vannak ellátva. A telep be-rendezése, a célszerű és bő ellátás, a ki-tünő levegő és festői környezet harmo-nikusan hozzájárulnak ahhoz, hogy a nyaraló gyermekek egy hónap alatt erő-höz és egészséghez jussanak. Valóság-os öröm a sok apróságot és felnöttebbe-ket az étkezésnél nézni, amint egyszer-re 114 éhes száj nyeli el a jobbnál-jobb falatokat, az izlésesen megterített kö-zös asztalon. A beszámoló teljességéhez tartozik, hogy megemlékezzünk a telep vezetősről, amelynek munkája felett a bizottság is elismerését fejezte ki. A gyermekek nevelése és foglalkoztatása terén Askenazy Sosana főheredőné, az orvosi teendő körüli az immár negyedik éve sok sikerrel működő dr. Mózes Cor-nelia, a gazdasági ügyek élén özv. Stern Józsefné és a telep vezetése és adminisz-trálás terén a tehetséges és pótolhatat-lan Sajovitz Albert fárának odaadó és lelkes eredménnyel. Ugyintézen Nathan son néni, a telep ügyes szakácsnője is megérdemli, hogy róla elismeréssel ír-junk. Az ellenőrző bizottság a legjobb impressziókkal tért haza és megnyugod-va egyrészt, sok reménnyel másrészt, várja a II. csoport nyaralását, mely a mai napon kezdődik.

LAPRÓL LAPRA

Hollywoodi jelentés szerint a vezető filmvállalatok megegyeztek abban, hogy időnként sztárjaikat és rendezői-ket cserélik, nehogy mindig ugyanazok a személyek irányítsák filmjeiket és szerepeljenek bennük.

Elly Bainhorn német pilóta, aki egy éven át többek között Hollandiában, Ausz-tráliában és Délamerikában tette hatal-mas légi utakat, repülőgépén Brémen-ből szülővárosába, Hannoverbe repült s délután megérkezett a Berlin melletti tempelhofi repülőtérré. A német pilóta-nőt nagy közönség lelkesen éltette. Ott voltak érkezésénél a birodalmi közleke-désügyi minisztérium kiküldöttjei is, akik üdvözlő beszédekben méltatták tel-jesítményét.

Az Imperial Airways légiforgalmi társaság utasszállító repülőgépeinek-termeibe hangszórókat szereltetett fel, amelyek lehetővé teszik az utasoknak egymás megértését utközben a motor-lárma ellenére is. A megafonok az utóbbi időben csökkentett motorzaj el-lenére kitérő szolgálatot tesznek repü-lés közben.

György király és Mary királyné a Wight szigeti Cowesba utaztak, ahol az uralkodópár több hetet fog tölteni a ki-kötő vizein a Victoria and Albert 4700 tonnás királyi yacht. A királyi pár ér-kezésekor felvonták a yachtra a királyi lobogót. A Victoria and Albert yachtot követi a Malaya csatahajó a királyi pár tengeri üdülésének egész tartama alatt. György király a yacht szalonjában na-ponta meg fogja hallgatni titkárjainak napi jelentéseit s néhány hét múlva meg fogja tekinteni a sziget körüli vize-ken lefolyó sátorlás-yachtversenyt Brit-tania nevű saját vitorlás yachtján.

Washingtoni jelentés szerint a leg-utóbbi népszámlálás 3964 százéves és idősebb férfit és nőt talált az Egyesült Államok területén életben.

Schleich báró német pilóta, aki a világháború idején hírnévre tett szert hősiességével s aki most az angol fő-városban tartózkodik, ez év szeptembe-rére Draper angol pilótaórnaggal óceán-repülést tervez, Angliából Ameriká-ba. A két pilóta, az angol-német bará-társágot akarja dokumentálni s az a szán-dékuk, hogy Amerikában felkeressék az ismertebb amerikai volt hadirepü-lőket.

Sao Paoloban eltemették Santos Du-mont-t, az aviatika braziliai száрма-zásu uttörőjét. A temetés napján szün-netelt a hare a kormánycsapatok és a forradalmárok között. Repülőgépek vi-rágokat szórta a levegőből a hatal-mas gyászmenetre.

— Halálozás. Erzsébetvárosról veszik a szomorú gyászírt, hogy özvegy Heil-per, Henrikné, a kisváros zsidó nagy-asszonya tegnap hosszabb szenvedés után meghalt. Heilper Henrikné a ne-meslelkű, régi zsidó asszonyok típusá-hoz tartozik, aki jótékonyaságról és fen-költ gondolkodásáról messze földön híres volt. Az új idők rohanó árjában is meg-maradt annak a jámbor, nemes egyszé-rűségű zsidóasszonynak, akit csak tisztelni és szeretni lehet. Temetése szerdán délután ment végbe óriási részvét mel-lelt. Halálát fiai: dr. Heilper Arnold, Béla és Vilmos, leánya, dr. Kohányi Re-zsóné és kiterjedt előkelő rokonság gyászolják.

A Magánalkalmazotti Federáció nyári mulatsága iránt, mely szombaton, július 30-án lesz a Zajzon-kertben, városszerte nagy érdeklődés nyilvánul meg. A nagy sikerűnek ígérkező mulatságon, melynek teljes jövedelme a munkanélküliek segé-lyezésére szolgál, tombola, elsőrangú táncosok vezetése alatt álló táncver-seny, szépségverseny, grafológia, klasz-szikus gramofonhangverseny, valamint egyéb szenzációk szerepelnek. A zenét Szentkirályi Aladár elsőrangú zenekara szolgáltatja. Belépő díj személyenként 30 lej, családjegy 75 lej. A rendezőség meghívót nem küldött szét, úgy, hogy a mulatságon mindenki résztvehet.

UJ KELET Legújabb hírek

A színajai tanácskozások izgalmas története

(Elsőoldali cikkünk folytatása)

nagyjelentőségű is. Ismeretes, hogy hét-főn délután Maniu találkozott Színajában Mihalacheval. A volt miniszterelnök nem akart Bukarestbe utazni, hogy ne legyen kénytelen résztvenni a pártvezetőségi ülésen. Vaida Sándor, aki a nagyszabású ünnepségekről tért vissza a fővárosba, érintette ugyan utközben Színaját, de, mint megbízható helyről jelentik, nem vett részt a hétfő délutáni tanácskozáson, amely hat óra hosszat tartott.

A tanácskozás tárgyát az a probléma képezte, amely ebben a pillanatban a román belpolitika tengelyét alkotja: valóban alkotmányos kormány alakul-e a parlament megalakulása után,

vagy pedig a miniszterek továbbra is egyszerű bábuk lesznek, mint ahogyan Jorga professzor bevallása szerint a szakértő kormány tagjai voltak.

A nemzeti parasztpárt vezetőinek többsége arra az álláspontra helyezkedett, hogy a pártnak a középutat kell választania. Nem lehet átmenet nélkül egyik szél sóségből a másikba vinni a kormányzati rendszert, ezenfelül pedig minden monarchikus államban gyakorol az uralkodó bizonyos befolyást a kormányzásra. De ugyancsak a vezetők többsége

megengedhetetlennek jelentette ki azt, hogy a nemzeti parasztpárt csupán névleges kormányt alakítson.

Maniu még ezenfelül ahhoz is ragaszkodott, hogy a hatalmon levő pártvezérnek kell viselni a kormányzás felelősségét és éppen ezért teljesen szabad kézzel kell rendelkeznie a kormányzásban. Ő visszavonult, mert úgy érezte, hogy nem nézik jó szemmel. De minthogy Mihalache a nemzeti parasztpárt jelenlegi vezetője,

neki és nem másnak kell a pártkormány élén állnia.

Mihalache ezzel szemben nem volt hajlandó a felelősséget vállalni

és valóságos könyörgött Maniunak, hogy vegye ismét át a párt és a kormány irányítását.

Mihalache ezt a kérdést azzal indokolta, hogy az új kormányban a bel- és külpolitikában egyaránt nagy nehézségekkel kell megküzdenie. Ezenfelül a Vaidakormány szemben találja magát erőteljes ellenzékkel is, amely nincs megelégedve a nemzeti parasztpárt kormányzásával és amely ezért a kormányt kíméletlenül támadni fogja. Ilyen körülmények között az ország élén Mihalache szerint egységes és szolidáris kormánynak kell állnia, amelynek élnöke a párt tényleges és törvényes vezetője.

Miért ment Vaida is Színajába

Kedden délelőtt bevonták a tanácskozással Madgearu, Mirtót és Lugosant is, majd kedd délben Színajába hívták a párt teljes végrehajtóbizottságát. Ennélfogva

odautaztak Vaida Sándor miniszterelnök, Junian és végül Tilea sajtóminiszter is.

A vezetőség tagjai közül egyedül Mironescu maradt Bukarestben, mert a fővárosba hozták a pénzügyminisztérium sürgős ügyei. A legnagyobb meglepetést Vaida Sándor elutazása keltette, hogy a miniszterelnök két napig nem vett részt a színajai tanácskozásokon. Csakugyan: Vaida Sándor színajai útja az utolsó pillanatban lett elhatározva, még pedig nem is a miniszterelnök saját iniciatívájából.

Felsőbb körökben úgy döntöttek, hogy honorálják Maniunak a kormányzati rendre vonatkozó kívánságait és lehetővé teszik számára az aktív politikai életbe való visszatérést.

Vaida Sándor nemcsak, hogy tudott arról a változásról, de ügylátszik

megbízást kapott arra, hogy közölje Maniunak az alkotmányos fórum új álláspontját.

az ő alkotmányos skrupulusaival szemben. Vaida felsőbb megbízásból közölte Maniunak, hogy amennyiben elvállalja a miniszterelnökséget, akadálytalanul fog bizonyos változtatásokat eszközölhetni a felelős közigazgatási posztokon (sziguranca, posta, CFR) és általában minden olyan intézkedést foganatosíthat, amely közérdekűnek látszik.

Maniunak ugyanis minden oka megvolt arra, hogy a nemzeti parasztpárt uralomraihívását ne tekintse döntő jellegű rendszerváltozásnak a Jorga-féle személyes kormánnyal szemben. Bizonyos személyek dokumentumokat terjesztettek Maniu elé, amelyekből kiderült, hogy a régi alkotmányos botlások továbbra is folytatódhatnak. Így például valaki bebizonyította Maniunak, hogy

titkos választási megegyezés jött létre részint a kormány és Gheorghe Bratjanu, részint pedig a kormány és Goga Octavian között.

Ennek a titkos megállapodásnak az eredményeként kellett elkönyvelni Gheorghe Bratjanu és Goga meglepő választási sikereit. Arról is informálva volt Maniu, hogy

Vaida Sándor felsőbb kívánságra tett az ellenzékkel szemben igen engedékenyhangú kijelentéseket az újságírók előtt.

Végül pedig Maniunak arról is tudomást kellett szereznie, hogy az új légügyi alminiszter kinevezésébe sem a kormány, sem a pártnak nem volt beleszólása. Radu Irimescu mérnököt sem a kormány, sem a hadsereg nem fogadta volna szívesen. A pártban egyébként is az a vélemény alakult ki egy újabb alminiszter kinevezése felesleges önt olajat az általános elégedetlenség tüzeire. Az emberek nagyrésze meg van győződve arról, hogy az alminiszter kinevezése a legnagyobb luxus, amelyet manapság az állam nem engedhet meg magának. Ezzel a meggyőződéssel pedig a párt véleménye szerint számolni kellett volna.

A német baloldal és a katolikus centrum megerősödése várható a német választásokon

Most már Papen ellen fordultak a náci rohamát.

Berlin, július 27. A diktatura megszüntetésével egyidejűleg általánossá kezd válni a vélemény, hogy a baloldal és a centrum a porosz országgyűlési választásokhoz arányitva meg fog erősödni a birodalomgyűlési választásokon miután a legutóbbi hetek eseményei a baloldali pártoknak és elsősorban a katolikus centrumpártnak is igen hathatós propagandaanyagot szolgáltatottak és

Brüningnek, a volt kancellárnak, aki a centrum részéről az új rendszer elleni hadjáratot vezeti, vesztésű körútja valóban diadalmenné vált,

amelynek során ez a kancellársága alatt mindaddig népszerűtlen politikus olyan ünneplések középpontjába került amely úgy intenzitásuknál, mint a résztvevő tömegek számánál fogva felülmúlták a Németországban jelenleg körülölpökő Hitler fogadtatásait.

Azonkívül Berlin képe is a köztársasági zászlók roppant tömegével szintén azt mutatja, hogy a német baloldal pártja és a német közép nem adja fel a harcot,

hanem július 31-én meg fogja kíséreni, hogy visszaverje Hitlerék

Ezekkel az erőtenyözőkkel Papennek, hogyha kormányon akar maradni, továbbra is számolnia kell, miután ez adja magyarázatát a különböző cselekedetekben és nyilatkozatokban megnyilvánuló enyhült irányzatnak.

A nemzeti szocialisták esti sajtója már ismét némileg agresszív hangon beszél Papen kabinetjéről, amelyet a legutóbbi események kapcsán teljes mértékben támogatott és túl korainak, időelöttinek és szükségtelenné bélyegzi a statárium megszüntetését. A legutóbbi napok eseményei azonban ismételtlen bebizonyították, hogy nemcsak a szélsőbaloldal, mint ahogy a jobboldal részéről be akarták állítani, felelős az eseményekért, hanem legalább oly nagy mértékben a nemzeti szocialisták is, akik a tegnapi éjszaka folyamán és a mai napon is több alkalommal uccai verekedéseket provokáltak és a rohamcsapatok abban a hiszemben, hogy a birodalmi kormány mögöttük áll, olyan jogokat vindikálnak maguknak, amelyek tulajdonképpen csak a közhatalóságok körébe tartoznak. Így például a különböző negyedekben uccai igazoltatásokat végeztek, amelynek során többek között például az Ullstein-lapoknak egyik tisztelt és érdemes munkatársát, aki a köztársasági lobogó-szövetség jelvényét viselte, véresre verték.

Kezdők részére:

100 uiságcikk alapján románul

a legalkalmasabb arra, hogy a nyelvet játsszi könnyűséggel, szórakozva, minden eddigi rendszertől eltérő metódussal elsajátítsa a román nyelvet. E munka egyszeri átolvassása révén bárki megtanulhat helyesen románul írni, olvasni, elsajátítja az államnyelv szellemét, fordulatait, nyelvtani szerkezetét, gyakorlati szókincse pedig arra képesíti, hogy a legszükségesebb mindennapi beszélgetésben helytállni tudjon.

Eddigi árát mélyen leszállítottuk,

most csak 150 lej az UJ KELET könyvostályában

Dr. KULCSAR ISTVAN:

Bevezetés az individuál pszichológiába

Tartalmi kivonata: Az ösember lélekismerete. — Az egyén, mint célirányította egység. — A szervek fogyatékosága. — A „fiziológias fogyatékoság”. — A fogyatékoság létrejöttének tényezői. — A fogyatékoság-érzés kompenzációja, a személyiség fejlődésvonala. — Az ideges jellem. — A tehetség. — Gyerekkori hibák. — Idegesség és elmebaj. — Ellenzülés és bűnözés. — Szexuális problémája. — A kutura. — Nevelés. — Az idegesség gyógyítása. — Önévelés. — Függelék: Az individuálpszichológia története.

Ara 98 Lei. — Kapható az UJ KELET könyvostályában.

Az elnökség megoldását sürgeti Vaida

Vaida Sándor azonban nemcsak azért ment Színajába, hogy eloszlassa Maniu alkotmányos aggodalmait. A miniszterelnök felhívta Maniu figyelmét arra, hogy tétovázása súlyos kihatással lehet a nemzeti parasztpárt sorsára. A pártban az elnökség megoldatlansága miatti agitáció aggasztó formákat öltött, sőt az ő és Maniu közötti baráti kapcsolatokat is kétségbe vonták már az utóbbi időben.

Vaida megmondotta Maniunak, hogy a párt tekintélyes vezetőinek véleménye szerint semmiesetre sem hasznos taktika Badacsonyan ülni, vezetni akarni a pártot és a kormányt egyazon időben.

Még két hétig kormányoz Vaida

Ezek voltak az előzményei Maniu mai váratlan audenciájának és ezek voltak a kérdések, amelyek a színajai tanácskozások tárgyát képezték. Amikor ezeket a sorokat írjuk, még nem lehet vég érvényes konklúziót levonni a történetekből. De több, mint valószínűnek látszik, hogy Maniu végeredményben mégis vállalni fogja a párt elnökségét és ezzel egyidejűleg a miniszterelnökséget is. A Vaida-kormány a parlament megnyitása után még két hétig marad helyén. Ekkorra körülbelül végetér az igazolási vita is. Ezeknek befejeztével Vaida Sándor be fogja nyújtani lemondását és Maniu Gyula elfoglalja helyét a nemzeti parasztpárti kormány élén.

Maniu győzelme

A bukaresti sajtó természetesen nagy izgalommal közli és kommentálja az eseményeket. Az Adeverul leszögezi, hogy Maniu konzervens és intranzigens magatartása jelentős mértékben járult hozzá az alkotmányos kormányzás utjának előkészítéséhez. Mindenesetre követeli a lap, hogy legyen vége a végtelenné látszó tanácskozássoknak és az idegesítő tétovázásnak. Az ország mai helyzete prompt elhatározást követel úgy Maniu, mint a nemzeti parasztpárt részéről.

Junian — hadügyminiszter?

Politikai körökben azt a különösnek hangzó hírt kolportálják, hogy az új nemzeti parasztpárti kabinet hadügyminiszterévé Grigore Juniant fogják kinevezni.

Jorga szakít Argetoianuval

Jorga volt miniszterelnök megbeszéléseket folytatott Topa volt kamara elnök és Munteanu Ramnic volt belügyi államtitkárral. Az értekezlet elhatározta, hogy az Ununea Agraraval, Argetoianu pártjával kötött választási kartelljét felmondja és visszaveszi cselekvési szabadságát.

Színajában nyaral a király Bucuresti-Bukarest, július 27. Mihai vajda pár napon belül Színajába utazik, ahol a Peles-kastélyban a király lakosztályában száll meg és tölti el a nyári hónapokat. Az uralkodó a választásfelhívási vita végeztével szintén Színajába utazik.

FRATERNITAS Könyv. és Lapkiadó Rt. nyomása, Cluj-Kolozsvár, Strada Baron I. Pop (v. Brassai u.) 10. sz. Telefon 2-77.

Taxa plătite i No. 224.7
da Baro Telefon: Havonta evre 600. földre: 6 félévre 6 detések KELET zsidóság keink u rás meg.
Repülő milliók
A légü lát.
Beszéde Megtud légügyi t mak az új Tervei Volt az A repü még miel volna bel Amíg n légügyi n Mire n az alapbó Mintha földön, a uton felk és a piló a legmer ben, egy megbotrá A légi terveket. Más d Hozza milliókat
Korm és ren
Most nemzeti a kormá A belp káltabb, tabb lett És ez szereplő szomorú Ma m azokról előidézte professz előző k bevállal a tényle tisztvise a törvé értheti tartózk teletöss
A p lyos. nem is ezuttal, zási re uk a s És ez diferen oldást
Kétf Egy vallási kus eg egy vo már el Az i osztári statári ján ité Matu és — Matu Ausztr ez ő t Egy ő riumot hogy örült, mény. Azó sem a táknal statár tállal normá fegyh cselek Ma dapes egyén folyta el és polit